

[Første næstformand]

Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Otto Mørch.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Den pågældende har søgt om orlov i henhold til forretningsordenens § 42, stk. 3, litra a, jfr. stk. 4, på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles den pågældende orlov som ansøgt fra og med den 30. maj 1983, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Forhandling

Bjørn Poulsen (SF):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til et medlem af folketinget og at indkalde stedfortræderen.

Som ordfører for udvalget til valgs prøvelse skal jeg herefter tillade mig at gøre indstilling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget.

Hr. *Otto Mørch* er valgt i Århus amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for socialdemokratiet i denne amtskreds, elektriker *Per Blendstrup*.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Elektriker *Per Blendstrup* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 30. maj 1983.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 139 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 105:

Forslag til udlændingelov.

(Fremsat 20/1 83. Første behandling 2/2 83. Betænkning 27/5 83).

Der var stillet 82 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet 8 ændringsforslag af *Wilhelm* (VS) og *Steen Folke* (VS) (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af *Wilhelm* (VS) og *Steen Folke* (VS):

Til § 11

1) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Hvis en udlænding efter 3 års ophold eller mere søger opholdstilladelse med henblik på varigt ophold, kan der ikke i stedet gives opholdstilladelse med henblik på midlertidigt ophold, medmindre ganske særlige grunde taler derfor.«

Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.

Til § 22

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 23
i udvalgets betænkning

2) I den under ændringsforslag nr. 23 foreslåede affattelse af § 22 ændres »7 år« til: »5 år«.

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 23
i udvalgets betænkning

3) I den under ændringsforslag nr. 23 foreslåede affattelse af § 22 udgår »hvis:« og nr. 1 og 2 og erstattes af følgende: »hvis udlændingen idømmes mindst 8 års fængsel efter straffelovens §§ 98, 99, 101, 102, 107, 109, stk. 1, 111 eller 112.«.

Til den foreslåede nye paragraf, § 01

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 27
i udvalgets betænkning

4) I den under ændringsforslag nr. 27 foreslåede nye paragraf, § 01, ændres »4 år« til: »3 år«.

Til § 24

5) Ordene »de sidste 2 år« ændres til: »det sidste år«, og nr. 2 og nr. 3 udgår, og i stedet indsættes:

»2) Hvis udlændingen på grund af alkoholmisbrug eller brug af euforiserende stoffer jævnligt har givet anledning til væsentlig ulempe for andre eller til forstyrrelse af ro og orden.«

Til § 45

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 51
i udvalgets betænkning

6) I den under ændringsforslag nr. 51 foreslåede affattelse af § 51 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Afgørelser om udvisninger, som vedrører udlændinge med mere end 1 års lovligt ophold i landet, og som ikke umiddelbart er henlagt til domstolene, træffes af indenrigsministeren eller af den, som indenrigsministeren bemyndiger dertil, efter indstilling fra et råd bestående af en repræsentant for indenrigsministeriet, en repræsentant for socialministeriet, en repræsentant for Dansk Flygtningehjælp og to repræsentanter udpeget af indenrigsministeren efter indstilling fra indenrigsministeriets kontaktudvalg med indvandrerorganisationerne.«

Til § 48

7) Stk. 1 udgår, og i stedet indsættes:

»Når en udlænding dømmes for et strafbar forhold, som i medfør af §§ 22–23 kan medføre udvisning, og anklagemyndigheden fremsætter påstand om udvisning, kan den dømte vælge, om anklagemyndighedens påstand skal behandles af retten i umiddelbar forlængelse af straffesagen, eller behandlingen først skal ske umiddelbart før den tidligst mulige prøveløsladelse.

Stk. 2. Udvisningsspørgsmålet afgøres i alle tilfælde efter særskilt procedure, og efter at retten har indhentet udtalelse fra det i § 45, stk. 3, nævnte råd. Hvis afgørelsen udsættes til umiddelbart før prøveløsladelse, jfr. stk. 1, skal der endvidere indhentes udtalelse

fra ledelsen af den anstalt under kriminalfor-sorgen, hvor afsoningen har fundet sted.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

8) I stk. 2, der bliver stk. 3, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Udlændingen har ret til at få en sådan udvisning prøvet ved retten efter reglerne om domstolsprøvelse af udvisningssager.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Alle de rettigheder og den retsbeskyttelse, der efter lovforslaget tilkommer udlændinge efter ophold af en vis varighed (5 år, 2 år) i henhold til §§ 22–24, forudsætter, at udlændingen har opholdstilladelse med henblik på varigt ophold.

Efter lovforslagets § 11 er der intet til hinder for, at myndighederne hindrer udlændinge i at opnå den retsbeskyttelse, som har været hele formålet med fremmedlovudvalgets arbejde og med lovrevisionen, ved kun at give opholdstilladelse med henblik på midlertidigt ophold, selv om midlertidigheden efterhånden overskrider både 2 års og 5 års grænsen.

Dette hul i lovforslaget tilsigtes stoppet med ændringsforslaget.

Når der tages forbehold for særlige tilfælde, tænkes der specielt på studieophold, hvor det fra starten har været forudsat, at den opnåede uddannelse skulle gøre gavn i hjemlandet. Sådanne studieophold kan meget vel overstige de i ændringsforslaget nævnte 3 år, og det vil formentlig begrænse omfanget uhensigtsmæssigt, men også være imod rigtige u-landspolitiske hensyn, hvis man i sådanne tilfælde afskærer myndighederne fra fortsat at insistere på, at der kun gives opholdstilladelse med henblik på midlertidigt ophold.

Til nr. 2

Som det fremgår af venstresocialisternes eget forslag til folketingsbeslutning om indvandrerens retsstilling (se senest Folketingstidende 1981–82, 2. samling, forhandlingerne sp. 5979 og 7361 samt tillæg A. sp. 4631), går venstresocialisterne ind for maksimal sikkerhed mod udvisning efter 2 års fast ophold. Det er nu foreslået af socialistisk folkeparti i ændringsforslag nr. 22 i udvalgets betænk-

ning, som venstresocialisterne naturligvis støtter. Det har imidlertid gentagne gange vist sig umuligt at skabe politisk flertal for noget sådant.

Når venstresocialisterne foreslår, at de 7 år ændres til 5 år, hænger det sammen med, at de 7 år er motiveret med, at det er det krav til opholdets varighed, der stilles for opnåelse af statsborgerskab. Der er en vis logik i en sådan parallelisering, og socialdemokratiet har tidligere været inde på, at man i givet fald kunne afkorte kravet til 5 år i begge sammenhænge.

Det skal i øvrigt bemærkes, at der i praksis ikke ville være så stor forskel mellem venstresocialisternes oprindelige forslag om 2 år og dette forsøg på at finde en samlet løsning omkring de 5 år. Det skyldes, at indvandrerstoppet nu har fungeret så længe, at alle oprindelige indvandrere rigeligt opfylder 5 års kravet, mens de øvrige er kommet hertil gennem familiesammenføring og derfor sædvanligvis vil opfylde de i lovforslagets § 25 nævnte betingelser for særlig hensyntagen.

Til nr. 3

Det er venstresocialisternes grundsynspunkt, at det er og bliver diskrimination, hvis man stiller større krav om lovlighed til indvandlerne end til andre befolkningsgrupper.

Det er derfor venstresocialisternes principielle opfattelse, som det også er kommet til udtryk i venstresocialisternes eget forslag til folketingsbeslutning om indvandrerens retsstilling og i støtten til socialistisk folkepartis ændringsforslag nr. 22 i udvalgets betænkning, at de indvandrere, som opfylder den mest vidtgående betingelse med hensyn til opholdets varighed, skal være fuldstændig sikret mod udvisning. Når det også bør gælde handlinger mod statens sikkerhed o.lign., så er det ikke for at beskytte spioner eller terrorister, men dels fordi alene muligheden for udvisning skaber utryghed i hele indvandrergruppen, dels fordi der netop i den slags sager ifølge sagens natur er størst risiko for at overvurdere handlingens betydning eller ligefrem begå justitsmord (tænk blot på, hvad der let kunne være sket den danske journalist Flemming Sørensen, hvis ikke hans sag – mod sædvane i »spion«-sager – var blevet behandlet for åbne døre), og endelig

fordi virkelige spioner sædvanligvis ikke vil have noget ønske om at blive i landet, men vil lade sig udveksle allerede under afsoningen. Skulle de endelig have ønske om at forblive, vil de være helt uskadelige. Da venstresocialisterne imidlertid ikke har kunnet komme igennem med disse synspunkter, finder venstresocialisterne det nødvendigt – som et minimum – at præcisere udvisningsbetingelserne. Den helt generelle tale om »statens sikkerhed«, »spionage«, »terrorisme« el.lign. bør ikke kunne danne grundlag for så afgørende et skridt som udvisning af en indvandrer med mange, måske 20 års ophold her i landet, med dansk ægtefælle, danske børn osv. Begrebet »spionage« er ikke defineret. Begrebet »terrorisme« er ikke defineret. Begrebet »statens sikkerhed« er kun defineret, for så vidt som der i straffeloven findes et særligt kapitel om forbrydelser mod statens sikkerhed, og denne indirekte definition er så bred, at den under ingen omstændigheder kan anvendes i en lovgivning, der har til formål at præcisere indvandrerens retsstilling. Det pågældende kapitel i straffeloven (kap. 12) omfatter bl.a. »den, som ved offentlige udtalelser tilskynder til, eller som fremkalder øjensynlig fare for fjendtlige forholdsregler mod den danske stat« (§ 100), »den, som forsætligt eller uagtsomt uden behørig tilladelse optager fotografier af luftfartøjer over dansk statsområde« (§ 110 a), og »den, der offentligt forhåner en fremmed nation, en fremmed stat, dens flag eller andet anerkendt nationalmærke eller De Forenede Nationers eller Det Europæiske Råds flag« (§ 110 e).

Dissé eksempler illustrerer, at man ikke i lovgivning om indvandrerens retsstilling bør benytte udflydende begreber som »statens sikkerhed« som kriterium for vidtgående sanktioner som f.eks. udvisning.

Hvis man nødvendigvis vil lade hensynet til »statens sikkerhed« være udvisningsgrund selv for indvandrere med meget stærkere tilknytningsforhold her til landet end til noget andet land, så bør man i det mindste opstille mere præcise udvisningsbetingelser. Underændringsforslaget præcisere betingelserne således, at udlændingen skal være domfældt, at dommen skal lyde på mindst 8 års fængsel, og at den klart skal være begrundet netop i de alvorligere forhold, som er indeholdt i straffelovskapitlet om statens sikkerhed, dvs. i §§ 98, 99, 101, 102, 107 og 109, stk. 1,

samt i kapitlet om forbrydelser mod statsforfatningen, §§ 111 og 112. De øvrige udvisningskriterier foreslås helt fjernet for denne gruppe af indvandrere, som jo har været så længe her i landet, at de opfylder betingelserne for dansk statsborgerskab. Venstresocialisterne mener ikke, at der skal skelnes mellem forskellige former for lovovertrædelser, men at disse udtømmende må klassificeres gennem strafudmålingen. Derfor kan venstresocialisterne ikke gå med til, at en enkelt type af de mere amindelige lovovertrædelser gøres til særlig udvisningsgrund, så meget mindre som netop dette område (narkotikakriminalitet) i forvejen repræsenterer et lavmål med hensyn til retssikkerhed på grund af den udstrakte anvendelse af politiprovokatorer, af langvarig isolationsfængsling, af lukkede døre, af underlødige vidner og af nedsat krav til bevisførelsen.

Tilbage bliver spørgsmålet om kriminalitet som udvisningsgrund i det hele taget over for indvandrere, som i øvrigt opfylder betingelsen for dansk statsborgerskab. Her finder venstresocialisterne, at der ikke er nogen rimelig grund til at opretholde en udvisningsmulighed, og at upræcise betingelser som »vedholdende grov kriminalitet« el.lign. kun vil skabe usikkerhed og fortolkningstvivl.

Der er – som så ofte bekræftet siden venstresocialisternes påvisning i 1979 – ikke større kriminalitet blandt indvandrerne end blandt tilsvarende danske befolkningsgrupper, og et sådant kriminalitetsniveau vil det være diskriminerende ikke at acceptere.

Til nr. 4

Underændringsforslaget skal ses i sammenhæng med underændringsforslaget vedrørende § 22, som nedsætter de 7 år til 5 år. Den samlede konsekvens er, at den trinvis erhvervelse af rettigheder i stedet for at indtræffe efter 1 år, 4 år og 7 år, som foreslået i ændringsforslagene nr. 23, 24, 27 og 32 i udvalgets betænkning, efter underændringsforslaget vil indtræffe efter 1 år, 3 år og 5 år.

Til nr. 5

Som ændringsforslag nr. 32 i udvalgets betænkning om besiddelse eller brug af euforiserende stoffer er udformet, vil man fortsat kunne udvise unge svenskere eller nordmænd for besiddelse af et mindre kvantum hash til

eget brug, dvs. for en forseelse, som »begået« af en dansk statsborger kun giver anledning til en mundtlig advarsel på stedet. Udvisninger i disse tilfælde ledsages almindeligvis af årelange indrejseforbud.

Sager af denne art har til stadighed været skarpt kritiseret, også af nogle af dem, der med ændringsforslag nr. 32 i udvalgets betænkning på dette punkt har fulgt justitsministerens forslag. Venstresocialisterne må formode, at det skyldes den overvældende travlhed, som har præget det afsluttende arbejde med lovforslaget.

Efter ændringsforslaget skal brug og besiddelse af små mængder til eget brug ikke være udvisningsgrund, men ligesom når det drejer sig om alkohol, skal udlændingen kunne udvises, hvis der er tale om misbrug, som jævnligt har givet anledning til væsentlig ulempe eller til uro.

Det siger sig selv, at der med denne ændring ikke indføres nogen beskyttelse mod udvisning, hvis udlændingen foretager sig noget, som også for danske statsborgere ville være strafbart, herunder handel med euforiserende stoffer.

Til nr. 6

Det siger sig selv, at det i praksis ikke er ministeren eller en dertil bemyndiget person, som foretager de mere detaljerede overvejelser, der ligger til grund for den enkelte udvisningsafgørelse. Hvis ikke andet bestemmes, bliver det nogle embedsmænd i ministeriet, der foretager indstilling til ministeren.

I sammenligning hermed vil det være at foretrække, at indstillingen kommer fra et bredere sammensat råd som foreslået i underændringsforslaget.

Til nr. 7

Ændringsforslaget indeholder tre hensyn i forhold til lovforslaget. Det drejer sig dels om, hvilke udvisninger der skal for domstolene, dels om tidspunktet for udvisningsafgørelsen og endelig om proceduren i forbindelse med denne afgørelse.

Efter lovforslaget og de øvrige ændringsforslag skal udvisning i henhold til § 22, nr. 1, (statens sikkerhed) ikke kunne indbringes for domstolene, ligesom det ikke er nogen forudsætning for udvisning af denne grund, at udlændingen har fået beskyldningerne

prøvet ved retten med mulighed for at forsvare sig.

I betragtning af, at retstilstanden således i disse sager er fuldkommen uændret i forhold til den såkaldte mexikaner-sag i 1976, som mere end noget andet gav anledning til fremmedlovudvalgets nedsættelse, forekommer det ganske utroligt, at de partier, som gennem alle årene siden da har brugt den sag til at illustrere en helt uacceptabel brist i retssikkerheden for udlændinge, ikke vil ændre forholdene på netop dette punkt.

Forslagsstillerne må således gå ud fra, at der fra disse partiers side er tale om, at man ganske enkelt har overset, at det vil være konsekvensen, medmindre man som ved dette ændringsforslag lader domstolsafgørelsen omfatte alle udvisninger efter § 22, inkl. § 22, nr. 1.

Det andet punkt er spørgsmålet om tidspunktet for domstolsafgørelsen i forhold til domfældelsen og løsladelsen.

Det har været meget omdiskuteret, hvorvidt afgørelser om udvisning efter afsoning af en straffedom bør træffes i direkte forlængelse af selve straffesagen eller først, når afsoningen er ved at være tilendebragt. Begge standpunkter har været fremført under påberøbelse af, at de var i udlændingens interesse.

Venstresocialisterne har i deres egne forslag om indvandreres retsstilling fremført, at beslutningen først burde træffes inden løsladelsen, dels fordi det vil være mindre betryggende, at beslutningen træffes på et tidspunkt, hvor den pågældende sag måske giver anledning til en meget følelsesladet interesse i offentligheden, men også fordi der principielt er tale om et andet menneske på løsladelses- end på domfældelsestidspunktet. Det er venstresocialisternes bestemte indtryk fra de mange møder om den nye udlændingelov, at indvandlerne langt overvejende deler denne opfattelse.

Venstresocialisterne kan imidlertid ikke se bort fra det argument, at det kan være unødigt belastende at vente måske flere år på en afgørelse af udvisningsspørgsmålet, således som tilhængerne af afgørelse i forbindelse med selve straffesagen har anført. At de så samtidig vil åbne mulighed for en nyvurdering af spørgsmålet efter afsoning, således at der alligevel består usikkerhed til det sidste, gør ikke sagen enklere.

Den eneste rimelige løsning synes at være, at det overlades til den domfældte at vælge, hvornår udvisningsspørgsmålet skal afgøres.

Desuden foreslås det, at der skabes sikkerhed for, at udvisningsspørgsmålet afgøres efter særskilt procedure. Her er tale om en afgørelse, som ofte er af langt mere indgribende betydning for den domfældte og for pårørende end selve straffedommen, hvorfor det vil være helt uacceptabelt, hvis den træffes nærmest rutinemæssigt som en følge af strafudmålingen.

Derfor er det også foreslået, at retten skal indhente udtalelse fra det bredere sammensatte råd, som i forvejen afgiver indstilling i de udvisningssager, som ikke umiddelbart forelægges domstolene til afgørelse, jfr. ændringsforslaget til § 45.

I de tilfælde, hvor den domfældte foretrækker, at udvisningsspørgsmålet først skal afgøres efter afsoning, forekommer det selvfølgelig, at retten skal indhente udtalelse fra den anstalt, som har kendskab til udlændingen, og som i forvejen har foretaget løbende vurderinger i forbindelse med spørgsmål om udgang, orlov og prøveløsladelse.

Til nr. 8

Efter § 48, stk. 2, i justitsministerens lovforslag vil udlændinge, som opnår tiltalefrafald, være ringere stillet end domfældte i henseende til udvisning, både fordi udvisningsbetingelserne i §§ 22-24 ikke er gældende i disse tilfælde, og fordi de ikke har ret til domstolsprøvelse af udvisningsbeslutningen, som i disse tilfælde fremstår som et vilkår for tiltalefrafaldet.

Da det som bekendt ikke er muligt for den enkelte at afslå tiltalefrafaldet og at kræve sagen prøvet (jfr. Arne Herløv Petersen-sagen), bliver resultatet, at sådanne personer er fuldkommen retsløse.

Det må formodes at være en lapsus, hvorfor der som et minimum må indsættes ret til domstolsprøvelse af udvisningsvilkåret.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Torben Lund (S):

[Torben Lund]

Ændringsforslagene fra vor side tilsigter alle at give udlændingene, herunder flygtningene, en bedre retsstilling og at give indvandrerne en bedre retsbeskyttelse end efter det foreliggende lovforslag.

Fru Lise Østergaard vil beskæftige sig med vores holdning til flygtningespørgsmålene, og derfor skal jeg indskrænke mig til at kommentere de ændringsforslag, som vedrører indvandrernes forhold generelt.

Der skal ikke være nogen tvivl om, at socialdemokratiet ønsker at opretholde indvandrerstoppet, men det hindrer ikke, at vi bør indrette nogle familiesammenføringsregler, der er mere betryggende for indvandrerne end de regler, vi kender i dag. Derfor ønsker vi at give indvandrernes nærmeste familie, dvs. ægtefæller, mindreårige børn og forældre over 60 år, et egentligt retskrav på opholdstilladelse her i landet.

For forældrenes vedkommende vil jeg godt gøre tre tilføjelser. Vi finder, det er rimeligt, at der ikke er andre børn i hjemlandet, som kan påtage sig forsørgelsen af forældrene, idet vi dog her undtager flygtningenes forældre. Vi finder også, at det er rimeligt at fratage det hidtil gældende boligkrav, således at indvandrerens og indvandrerens forældre ikke absolut skal tage fælles bolig i forbindelse med en familiesammenføring.

Endelig vil jeg godt med hensyn til aldersgrænsen sige, at vi i retskravsbestemmelsen har fundet det rigtigst at sætte en egentlig åremålsgrænse ind. Det er naturligvis ud fra den forudsætning, at vi i en efterfølgende bestemmelse i udlændingeloven har en mulighed for at give forældre, der ikke opfylder alderskravet, ret til familiesammenføring efter en vurdering i det konkrete tilfælde. I virkeligheden er det vel urimeligt og urigtigt at have en bestemmelse, der taler om erhvervsaktiv alder, i en bestemmelse, der skal være et retskrav, når begrebet erhvervsaktiv alder er så diffust.

Det er vigtigt, at vi nu i udlændingeloven får fastslået, at den udlænding, som med henblik på varigt ophold lovligt har boet her i landet i mere end 2 år, ikke risikerer at få sin opholdstilladelse inddraget. Det vil skabe tryghed for den almindelige indvandrer imod at blive udvist af landet.

Det samme gør vores ændringsforslag om, at en indvandrer efter 2 års ophold ikke risikerer at blive udsendt af landet af forsørgel-

sesmæssige grunde. Den nervøsitæt for at rette henvendelse til bistandskontorerne om hjælp, som mange indvandrere har givet udtryk for, vil dermed være fjernet for den indvandrer, der har en nær tilknytning til landet.

Om udvisning på grund af kriminalitet skal jeg blot sige, at vi med de foreslåede regler, den såkaldte trappestigemodel, efter vores mening får en fornuftig balance i udvisningsreglerne. Jo længere tids ophold man har haft her i landet, jo grovere kriminel løbebane skal man have haft for at kunne udvises, og efter 7 års forløb vil det kun være udlændinge, som krænker statens sikkerhed, eller som vedholdende i deres tid her i landet har begået grove kriminelle handlinger, der kan udvises. Jeg synes, det vil være urimeligt at påstå, at udvisningsregler af det indhold ikke skulle give flygtningene eller indvandrerne i øvrigt fornøden tryghed.

Vi synes også, det er glædeligt, at der er et stort flertal i folketinget for at gennemføre en adgang til domstolsprøvelse. Til gengæld finder vi de regler, som såvel regeringen som det radikale venstre har foreslået vedrørende domstolsprøvelsen, for indskrænkende. Vi mener, man tager for få sager med under domstolsprøvelsen. Man har f.eks. ikke de vigtige familiesammenføringssager med under domstolsprøvelsen i nogen af disse partiers ændringsforslag.

I den seneste tid har debatten jo i høj grad koncentreret sig om, hvilken administrativ myndighed der skal behandle udlændingesagerne. Vi har stillet et ændringsforslag, der bestemmer, at afgørelser om meddelelse, bortfald, inddragelse eller forlængelse af opholdstilladelser samt de administrative udvisningsafgørelser skal træffes af indenrigsministeren. Det gælder også for flygtningesagerne. Der er i det ændringsforslag en meget klar afgrænsning af, hvilke sager der skal behandles i indenrigsministeriets regie, nemlig de sager, som ikke naturligt henhører under en politimæssig myndighed – de sager, som ikke er politimæssige opgaver. Jeg vil gerne understrege, at når vi foreslår sagerne henlagt til indenrigsministeriet, er det ikke udtryk for en kritik af politiet, men ud fra en nøgtern vurdering af, hvor sagstyperne rigtigst hører hjemme efter deres indhold.

Jeg er meget overrasket over, at det radikale venstre tilsyneladende ikke har kunnet

[Torben Lund]

tilslutte sig dette ændringsforslag. Man har jo selv stillet et andet ændringsforslag. På møder over det ganske land har repræsentanter fra det radikale venstre gang på gang foregøglet indvandrere og indvandrerorganisationer, at man ønskede, de civile sager burde henlægges i en civil instans, og at de i hvert fald ikke burde være et politimæssigt anliggende. Ikke desto mindre har man nu stillet et ændringsforslag, som betyder, at alle afgørelser – bortset fra familiesammenføringer vedrørende mindreårige børn og forældre – skal træffes af tilsynet med udlændinge, medmindre indvandrerens har haft ophold her i landet i mere end 1 år. Det betyder i realiteten, at alle asylansøgninger skal blive i politiets regie, alle familiesammenførings-sager vedrørende ægtefæller og samlevende skal blive i politiets regie, og alle afgørelser om bortfald, inddragelse og forlængelse af opholdstilladelser inden for det første år skal træffes af tilsynet med udlændinge. Det bliver altså en begrænset mængde af sager, som man fra radikal side foreslår skal overgå til indenrigsministeriets regie.

Efter min opfattelse er en afgrænsning efter afgørelsens art en langt mere rationel ordning, sådan at det ikke er opholdets længde alene, der bestemmer, hvilken myndighed der skal behandle sagerne. Jeg tror tillige, at det radikale ændringsforslag vil give anledning dels til nogle afgrænsningsproblemer, dels til en voldsom dobbeltadministration.

Jeg misunder ikke hr. Bernhard Baunsgaard det forklaringsproblem, som hr. Bernhard Baunsgaard vil få over for indvandrerne og deres organisationer, hvis det radikale venstre i dag står med ansvaret for, at langt de fleste indvandrersager alligevel forbliver politimæssige opgaver, på trods af at der med radikal støtte vil være et flertal her i folketinget for at overføre de civile indvandrersager til indenrigsministeriets regie.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg forstår meget godt, at socialdemokratiet har grund til at polemisere og fremsætte påstande, men jeg vil dog gerne have, at man for fremtiden holdt sig til kendsgerningerne.

Det er ikke os, der har stillet et ændringsforslag, efter at socialdemokratiet er mødt op med sin omsider klare stilling. Den 3. marts i

år fremsatte jeg et forslag i retsudvalget og har på adskillige møder rundt om i landet forsøgt at få en diskussion med socialdemokratiet herom. Det er ikke lykkedes at få socialdemokratiet til at tage stilling til, hvornår og hvordan man skulle overflytte til et civilt organ. Mit ændringsforslag om at overflytte til et civilt organ 1 år efter, at man er kommet her til landet, bygger på en meget grundig gennemgang af problemerne i et radikalt udvalg, hvori også har deltaget indvandrere, og forslaget om, at det skulle ske efter 1 års ophold her i landet, var enstemmigt – også med indvandrerens stemmer.

Jeg vil endvidere gøre opmærksom på, at man ikke kan diskutere, hvornår man er kommet til Danmark, for det har vi defineret som den dag, man bliver optaget i folkeregisteret, eller hvor man indgiver ansøgning her i landet.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at ingen af os ønsker, at politiet skal sættes ud af efterforskningsopgaverne. Det er ganske klart, at der kommer indvandrere her til landet på falske papirer. Vi ved det. Vi ved også, at ikke mindst østlige lande mellem flygtningeplanter folk, for at de skal spionere mod Danmark. Jeg finder det rationelt og rigtigt at fastholde tidsgrænsen et år. Det kan ikke diskuteres, hvornår der er gået et år. Det socialdemokratiske ændringsforslag, sådan som det foreligger i dag, og sådan som det kan rettes, vil derimod være meget svært at administrere. Jeg kan som eksempel anføre, at hvis man søger om varig opholdstilladelse, skal ansøgningen behandles i indenrigsministeriet, men hvis den bliver afslået, går man tilbage til politiet. Det er ikke rationelt.

(Kort bemærkning).

Wilhjelm (VS):

Jeg skal nok gemme vores holdning til socialdemokratiets og de radikales udvisningskriterier, til det bliver vores tur i ordførerrækken. Jeg synes, der er en tilbøjelighed til at gøre alle debatter til debatter på korte bemærkninger. Kun én ting vil jeg tage frem på dette tidspunkt, nemlig myten om den 3. marts. Der forelå intet den 3. marts i år fra hr. Bernhard Baunsgaards side, undtagen et udkast til forslag, hvor der bare stod . . . . .ministeren. Først efter at de radikale ikke kunne komme igennem med deres for-

[Wilhelm]

søg på at lave kompromis med regeringen, kom der til at stå indenrigsministeren i det radikale ændringsforslag. Det er kun en halv snes dage siden. Længe forinden havde socialdemokratiet tilkendegivet, at de også ønskede dette område overført til indenrigsministeren.

At det har ligget der længe, og at vi har kunnet diskutere det, er dementeret allerede ved, at i den betænkning, vi kunne hente herinde i lørdags, hvis vi var meget flittige og brugte weekenden til at sætte os ind i den, havde hr. Bernhard Baunsgaard endnu ikke afklaret sin stilling til familiesammenføringerne. Den har vi faktisk først kunnet se her til morgen.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg går ud fra, at hr. Bernhard Baunsgaard ikke vil bestride, at det radikale ændringsforslag går ud på, at de almindelige civile indvandrersager først skal overføres til indenrigsministeriets regie efter 1 års forløb. Det betyder, at familiesammenføringssager vedrørende ægtefæller og samlevende og samtlige flygtningesager først skal overføres til indenrigsministeriets regie efter 1 års forløb. Hvis det er misforstået, vil jeg gerne have hr. Bernhard Baunsgaard til her fra talerstolen at forklare mig, hvordan det radikale ændringsforslag så skal forstås.

Hr. Bernhard Baunsgaard nævner politiets opgave. Det er klart, at uanset at man overflytter myndigheden til et civilt organ, vil der i den konkrete sag kunne opstå momenter, opstå situationer og mistanker, som gør, at der bliver tale om politimæssige opgaver. Her må den civile myndighed så naturligvis trække på politimæssig assistance til at løse den opgave, ligesom man kender det i megen anden lovgivning.

Jeg vil godt spørge hr. Bernhard Baunsgaard, hvad det er, hr. Bernhard Baunsgaard har imod at afgrænse sagerne efter sagstyper, sådan at det bliver de civile sager – derunder altså de vigtige familiesammenføringssager – der fra starten overgår til en civil myndighed.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg indrømmer, at der naturligvis er medlemmer, der har meget at bestille her i salen, og en af dem er hr. Wilhelm. Alligevel må jeg beklage, at hr. Wilhelm ikke engang gør sig den ulejlighed, før han går op på talerstolen, at undersøge, hvad det er, han påstår. Den 3. marts i år fremsatte jeg et forslag om, at et år efter ankomsten til landet overgik behandlingen for indvandrere til indenrigsministeriet. Hvis hr. Wilhelm ikke har tid til at slå det efter selv, så beder jeg ham om at henvende sig til udvalgets sekretær, hvor han kan få bekræftet, hvad jeg siger.

Jeg gør opmærksom på, at jeg bad om hjælp til at udarbejde et forslag efter mødet med justitsministeren om familiesammenføring. Hr. Wilhelm, der var til stede i udvalget, har måske ikke lagt mærke til det. Jeg præciserede dengang, at jeg ønskede de familiesammenføringer, der drejede sig om forældre og børn, overflyttet til indenrigsministeriet med det samme. Hvis hr. Wilhelm ikke har lagt mærke til det, er det selvfølgelig tilgiveligt. Det er jo ikke skriftligt, men det skete faktisk. Hr. Wilhelm kunne allerede fredag have vidst, hvordan min stilling var. Det, jeg ventede på, var den tekniske udformning. Den kom sent lørdag, det er korrekt, men det er jo ikke min fejl.

Hagen Hagensen (KF):

Det konservative folkeparti indstiller lovforslaget til vedtagelse med de af justitsministeren stillede ændringsforslag og vil i konsekvens heraf stemme imod stort set alle de øvrige ændringsforslag.

Ministeren fremsatte – hurtigt efter at betænkningen var kommet frem – det forslag, som vi nu har til anden behandling. Det omfattende udvalgsarbejde med over hundrede til dels meget, meget store bilag med mange høringssvar, med modtagelse af deputationer, med indgående drøftelser og konsultationer også uden for dette hus er mundet ud i en betænkning, der ud over de af justitsministeren stillede ændringsforslag, der er tiltrådt af udvalget, har ikke mindre end 3 flertalskombinationer og 9 mindretalskombinationer. Det gør lovforslaget, som det er efter betænkningen, uoverskueligt og aftegner de tydelige forskelle i opfattelsen af en udlændingelov. Det er vanskeligt at overskue, om der kan komme en funktionsdygtig lovgiv-

[Hagen Hagensen]

ning ud heraf. Det må ganske afhænge af, hvilke ændringsforslag der måtte blive vedtaget.

I denne forbindelse kan jeg sådan set godt tilslutte mig, hvad fremskridtspartiet siger i betænkningen om, at justitsministerens oprindelige lovforslag gøres mindre klart og enkelt gennem de mange ændringsforslag, om de måtte blive vedtaget.

Det har været nævnt, at lovforslaget kunne udsættes til videre bearbejdelse i næste folketingssamling. Jeg finder imidlertid, at det trænger sig på, at vi får skabt retssikkerhed og retsklarhed i fornødent omfang på udlændingeområdet.

Retskklarhed er det først fornødne. Justitsministerens lovforslag med de nu af ham fremsatte ændringsforslag vil give retskklarhed med rimelig hensyntagen til en retssikkerhed for udlændinge, der fuldt ud opfylder, hvad Danmark som retsstat kan yde udlændinge.

Derfor kan jeg tilråde lovforslaget vedtaget med alene de af justitsministeren stillede ændringsforslag, der har taget hensyn til en del af de synspunkter, som et mindretal i betænkning nr. 968 har givet udtryk for.

Når der ønskes en rimelig og smidig behandling af udlændingesager, findes det påkrævet, at forvaltningen deraf henhører under samme forvaltningsorgan. Sagsområdet henhører nu under justitsministeren og udøves med rekurs til denne af rigspolitichefen gennem tilsynet med udlændinge.

Det kan være naturligt, at udlændinges sagsforhold efter en vis opholdstid her i landet henhører under civil forvaltning. Det kan undergives forskellig vurdering, om tilsynet med udlændinge mere er en politimæssig end en civil opgave, men det skal understreges, at tilsynet med udlændinge har udført sine vanskelige og undertiden ubehagelige opgaver inden for de rammer, som den nugældende lovgivning, vedtaget af dette ting, har fastlagt.

Jeg mener, at der uden store vanskelighed kunne finde opdeling af opgaverne sted, således at sager efter et tidsrum overføres til rent civil forvaltning, men at udskille en række opgaver vedrørende udlændinge straks ved indrejse eller efter kort tids ophold her i landet, må uvægerlig medføre vanskeligheder og give uklarheder både for danske myndigheder og for udlændinge. Det er endda sagt ganske mildt.

En række ændringsforslag fra flere forskellige grupper vil tillægge indenrigsministeren kompetence i udlændingesager. Der er her rørt ved noget, som folketinget normalt ikke giver sig af med, nemlig ved den fordeling af ressortområder, som efter grundlovens § 14 klart tilkommer statsministeren.

Der er ikke spor tvivl om – det har vi også fået svar om – at dette ting kan vedtage en lov med det foreslåede indhold, men det bliver en lov uden virkning, idet det bliver statsministeren, der kan afgøre, under hvilken ressort den pågældende lov skal høre hjemme.

Jeg vil i den forbindelse godt nævne, at der i statsforfatningsretten fra forskellige forfattere er givet udtryk for dette. Det vil være naturligt at henvise til Alf Ross, 4. udgave ved hr. Ole Espersen, hvor det side 418 hedder:

»Om forholdet til lovgivning gælder de sædvanlige betragtninger. Bestemmelser eller forudsætninger i lovgivningen om, at visse anliggender henhører under et bestemt ministerium, er uden kraft over for en kongelig resolution.«

Altså en resolution i henhold til grundlovens § 14 kan ingen anfægte. Videre siges det hos samme forfatter side 523:

»At træffe bestemmelse om ministrenes antal og forretningernes fordeling mellem dem er et prerogativ for regeringen, hvoraf følger, at skulle sådan bestemmelse træffes ved lov, er denne vel ikke ugyldig, men uden retskraft over for senere modstående kongelig resolution.«

Hvis man derfor vedtager noget, der er regeringen imod – og både justitsministeren og indenrigsministeren har givet udtryk for, at man ikke ønsker at deles om disse ting – så lægger folketinget for mig at se op til en farlig tendens til at ville sætte sig ud over grundlovens § 14. Hvad der kan følge deraf, er vel vanskeligt at overskue.

Dertil kommer, at hvis man gør noget sådant, har den minister, til hvem man ønsker væsentlige dele af lovforslaget overført, ingen indflydelse haft på lovforslagets behandlinger her i tinget. Man har heller ikke fra vedkommende ministers side kunnet træffe nogen som helst forberedelse til, hvad der skal ske med den forvaltning, som tinget måske finder ud af at ville instituere. Regeringen

[Hagen Hagensen]

har som sagt ikke ønsket, at man skulle foretage en sådan overførsel.

Dertil kommer vel spørgsmålet: er det overhovedet det lovforslag, der blev fremsat, vi behandler? Når det lovforslag, der er fremsat af justitsministeren, ønskes overført for væsentlige deles vedkommende til indenrigsministeren, bliver lovforslaget så undergivet de tre behandlinger i dette ting, som er forudsætningen for, at tinget gyldigt kan vedtage en lov? Det har man lov til at spørge om.

Jeg skal dernæst gøre nogle enkelte bemærkninger om justitsministerens ændringsforslag. Det er væsentligt for mig, at man har taget en del af de ting med, der også er kommet til udtryk gennem de mindretalsudtalelser, der har været i betænkningen fra udvalgets side. Man vil sidestille A- og B-flygtninge. Man medtager familiesammenføring på en sådan måde, at man fastlægger en bestemt grænse, giver klarere regler, men inden for et begrænset område. Man tager hensyn til konkret strafudmåling i stedet for strafferammer, og man ændrer og mildner bestemmelser vedrørende udlændinges udsendelse her af landet. Man indfører en regel om, at man inden 3 døgn skal stilles for en dommer. Jeg kunne såmænd godt ønske, at det var 24 timer, men det kan ikke lade sig gøre, men det er rigtigt at nå ned på denne korte tid. Indførelse af en yderligere domstolsprøvelse er en af de ting, jeg gerne vil have i så vidt omfang som overhovedet muligt, men vi er godt på vej. Man har gjort flygtningesammensætningen bredere, og dermed skal jeg ikke sige mere om de ændringsforslag, der er stillet af justitsministeren, men blot gøre et par bemærkninger om, at man fra visse mindretals side ønsker institueret et indvandrernavn. Hvad skal vi nu med sådan noget ved siden af? Vi har fået en udvidet domstolsprøvelse, og vi får et flygtningnavn, der skal tage sig af de sager, der hører derunder. Hvorfor dog udvide den forvaltning, der i forvejen kan være tung nok?

Vi ønsker fra det konservative folkepartis side retsklarhed for udlændinge og retssikkerhed, men ikke regler, der giver udlændinge absolut ret til efter en vis kort eller længere tid at blive her i landet, uanset hvad de har foretaget sig. Jeg finder, at den videre domstolsprøvelse er i orden, og ønsker den

som sagt gjort videre endnu, hvis det kan lade sig gøre.

Jeg finder, at lovforslaget med justitsministerens ændringsforslag vil kunne give en forsvarlig udlændingelov. De hensyn, vi med rette skal tage over for dem, der kommer hertil, tilgodeser vi ved en sådan lovgivning, men der må kræves, at de faktisk ønsker at blive her en tid, har en varigere tilknytning til landet, og hvis de ønsker at opretholde visse former for deres egen kultur og levevis, må det også i nogen grad afspejle sig i den lovgivning, vi gennemfører.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil komme med et par bemærkninger i anledning af, at § 14 i grundloven er bragt ind i sagen. Jeg synes, at der så er grund til at understrege, at det ikke er første gang, at folketinget har haft disse diskussioner. Efter hvad der er oplyst for os i udvalget, er folketing og regering tidligere stødt sammen i 1856 i spørgsmålet om Landbohøjskoleens placering, hvor man klarede sig med at henvise til, at i stedet for at lægge det til en bestemt minister, sagde man »ministeren«; i 1915 var det Nationalbanken, hvor det blev vedtaget, at statsministeren hver gang kunne bestemme, hvilken minister der skulle have ansvaret, og her i 1983 står vi altså med udlændingeloven.

Det er i fuld overensstemmelse med grundloven, at folketinget vedtager, under hvilken minister loven skal lægges, men derefter kommer så spørgsmålet, om statsministeren så vil sørge for, at den bliver flyttet tilbage. Hvis statsministeren gør det, må han overveje, at han gør det imod ønsket hos et flertal i folketinget. Det kan meget vel resultere i, at man derefter stiller et mistillidsvotum, fordi folketingets ønsker ikke bliver opfyldt af regeringen. Jeg synes, at dette skal siges, så man ikke får fornemmelse af, at der skulle være noget som helst forkert i at flytte hele lovens administration over til indenrigsministeren. Jeg er, som jeg allerede har haft lejlighed til at sige det, ikke tilhænger af det, men der er bestemt ikke noget grundlovsstridigt i det.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Lad os nu lige prøve på at få klaret de ting af. Jeg takker hr. Bernhard Baunsgaard for den oplysning, han gav, som vi har fra et samråd med statsministeren om, hvor lang tid tilbage man skal gå for at finde eksempler på, at der fra tingets side er vedtaget lovgivning, der var anderledes end den af regeringen ønskede ressortfordeling. I 1856 klarede man det med at skrive »vedkommande minister«, og i 1915 skulle der ved hver ny regerings tiltrædelse træffes afgørelse om, hvilken ressort det skulle høre under.

Men det, der er det væsentlige i denne sag, er jo, at her tilkendegiver en regering, at den ikke har ønsker om at få flyttet disse ting. Folketinget kan – det er korrekt – vedtage noget andet, men det rører ikke ved statsministerens ret og for den sags skyld pligt til at sørge for, at der er en ressortfordeling, der er i overensstemmelse med, hvad han måtte finde den rette. Der skal udløses en kongelig resolution, hvad enten den går på, at det skal overføres til en anden minister, eller det skal forblive hos den, hvor det er. I begge tilfælde skal der en kongelig resolution til. Det er op til statsministeren, og det skal vi nok ikke drøfte her, men dette ting skal være klar over, at hvis det søger at tage en principiel afgørelse, der skal sætte grundlovens § 14 ud af kraft, kan tinget ikke gøre det, for det er fæstnet i grundloven som et klart prærogativ for kongen at udøve gennem statsministeren.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg kan kun gentage, at der intet grundlovsstridigt er i, at folketinget vedtager, at dette skal høre fuldstændig under indenrigsministeriet, og at politiet udelukkende handler efter indkaldelse fra indenrigsministeren. Jeg finder det ikke rationelt eller særlig godt. Det er ikke mig, der er med til at skabe det flertal, men skabes dette flertal desuagtet, er det ikke grundlovsbrud. Endelig vil jeg gøre opmærksom på, at vi ikke alene lever under et demokratisk system, men tilmed et parlamentarisk system. Statsministeren ved så, hvad følgen bliver for dette flertals vedkommende, hvis deres ønsker ikke opfyldes. Så stiller man et mistillidsvotum til statsministeren, hvilket man også kan gøre.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Jeg tror, hr. Bernhard Baunsgaard foregriber begivenhedernes gang. Nu skal vi drøfte dette lovforslag, og det overlades til statsministeren med de beføjelser, han har i henhold til grundloven, at finde ud af resten. Der er dog en ting, der skal siges: tinget kan vedtage, hvad det vil, men det er helt klart i statsministerens hånd når som helst at ville overføre det før eller senere til noget andet. Jeg henviser i denne forbindelse til Max Sørensen: »Statsforfatningsret«, side 126, hvor det hedder:

»En minister kan have ledelsen af flere ministerier, og omvendt kan et enkelt ministeriums sagsområde deles mellem flere ministre.«

Det er helt op til statsministeren.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil også gøre hr. Hagen Hagensen opmærksom på, at det er anden gang i dette århundrede, vi har en konservativ statsminister. Den forrige konservative statsminister blev afsat og parlamentarismen gennemført. Jeg håber ikke, den nuværende konservative statsminister lægger op til at modsætte sig et ønske hos folketinget, for så afskaffer vi atter parlamentarismen, og det kan vel ikke være meningen.

Bjørn Elmquist (V):

Den diskussion kommer jeg også ind på i mit indlæg, men jeg skal ikke starte med den, men med at slå fast, at vi i venstre kan stemme for de ændringsforslag, som er fremsat af justitsministeren, og at vi vil stemme imod stort set alle de andre. Vi er godt tilfredse med de ændringsforslag, som er stillet af justitsministeren om familiesammenføringer, og om, at man skal lægge vægt på ved spørgsmål om udvisning af kriminelle udlændinge den konkret idømte straf i stedet for den generelle strafferamme. Vi er tilfredse med ændringen af spørgsmålet om, hvornår frihedsberøvelse skal bringes for en dommer, 3 gange 24 timer, og endelig er vi tilfredse med ændringsforslaget, som indfører domstolsprøvelse af en række administrative afgørelser. Vi mener, at Danmark hermed får opfyldt de

[Bjørn Elmquist]

internationale forpligtelser, vi har i henhold til en række traktater i FN, i EF og i Europarådet, så udlændinge, der bor fast i landet, får, hvad man kalder en retsprocessuel garanti for, at deres ansøgninger og deres forhold får en grundig behandling.

Hovedsigtet med disse ændringsforslag er at udbygge eller uddybe de principper, som vi understregede ved førstebehandlingen om, at udlændinge, der bor fast i landet, skal have en større retssikkerhed, skal have en større ligestilling i forhold til danske statsborgere, end de har haft hidtil. Vi mener, at disse ændringsforslag, som jeg her har omtalt, helt klart trækker i den retning.

Jeg skal så, som jeg nævnte i starten, gøre et par bemærkninger om spørgsmålet om ressort, spørgsmålet om, hvad for et ministerium der skal beskæftige sig med disse ting. Der er to ændringsforslag, som man har kunnet høre for et øjeblik siden, et fra socialdemokratiet og et andet fra de radikale. Ingen af disse ændringsforslag mener vi i min gruppe kan være særlig anvendeligt i praksis.

For det første vil jeg gøre den principielle bemærkning, at vi ikke mener, man behøver at være så hudløs, som nogle giver udtryk for at være, når man har sager, der skal behandles af politiet, eller hvis man har en pligt til at rette henvendelse til politiet. Vi mener også, at danske statsborgere i en lang række tilfælde, som intet direkte har at gøre med efterforskning eller politimæssige efterforskninger, med kriminalitet, med forbrydelser, meget ofte har en række berøringer med politiet. Det mener vi også er udmærket, både for borgerne i almindelighed og for politiet i særdeleshed. Det ville dog være frygteligt, om politiet som eneste opgave havde at skulle være en slags gaderenser eller skraldespand for samfundet og kun skulle sættes ind, når det er noget med at svinge knipler og sætte folk i fængsel. Lad os straks slå en pæl igennem den myte, at man, fordi man som udlænding skal have at gøre med det danske politi, er stemplet som forbyrder. Sådan er det ikke i Danmark. Det er muligt, at det er det andre steder i verden, men nu taler vi om danske forhold, og har man lyst til at bo i det danske samfund, må man også være parat til at påtage sig den pligt, der ligger i at henvende sig til politiet, som vi har et helt afslappet og demokratisk forhold til her.

Derudover mener vi, at det egentlige tyngdepunkt i behandlingen af sagerne ligger hos politiet i den første relativt lange tid, man som udlænding er kommet ind i det danske samfund, eller som dansker i et udenlandsk samfund et eller andet sted i verden. Der er en lang række ting, der skal klares, hvis vi som danskere gerne vil rejse til udlandet. Vi må henvende os til politiet for at få pas. Jeg har selv boet 7 år i udlandet, og jeg ved godt, at man især havde at gøre med politiet. Jeg følte ikke, at jeg af den grund blev stemplet som kriminelt, fordi jeg skulle have med det belgiske politi at gøre. Derfor mener vi, at rent praktisk er det også meget forklarligt og ræsonnabelt, at det skal være justitsministeriet og tilsynet med udlændinge, som er ressort, som er ansvarlig forvaltningsmyndighed på disse områder.

Det er muligt, at vi skal ind i en diskussion om det. Regeringen har også haft visse overvejelser, også offentligt fremsat, og der har været visse forhandlinger med andre partier om, hvad man kunne enes om som grænse. Hvis vi skal det, mener min folketingsgruppe, at det forslag, som hr. Bernhard Baunsgaard stillede om et år, ikke opfylder dette krav. Vi må op på et andet åremål end det ene år. At der skulle være mulighed for, at vi her kunne blive enige, tror og håber jeg da på. Vi har mulighed for at vende tilbage til udvalget mellem anden og tredje behandling.

Der er en ting, man kan undre sig over at man slet ikke i sin tid har bedt fremmedlovudvalget, som har udgivet en betænkning her i vinter, om at se på, nemlig hvilken myndighed der skulle tage sig af disse sager. Her er jeg i vidt omfang på linje med hr. Bernhard Baunsgaards overraskelse over, at socialdemokratiet nu lige pludselig er helt 100 pct. sikker på, at disse sager skal ligge i indenrigsministeriet. Det var, så vidt jeg erindrer, en socialdemokratisk minister, som udførte dette udvalgs kommissorium, og han bad ikke udvalget om at overveje, om det var bedre at flytte disse sager. I udvalgets arbejdstid har man også haft mulighed for ved skiftende socialdemokratiske justitsministre at bede udvalget om at overveje dette spørgsmål, men det er ikke sket. Det er først nu i den allersidste fase, hvor socialdemokratiet har været i opposition, at vi i folketinget har hørt, at nu var der idé i at flytte det. Det

[Bjørn Elmquist]

overrasker mig, ligesom det overraskede mig forleden dag, og som det har overrasket andre fra denne talerstol, at socialdemokratiet ofte skifter holdning. Jeg ved ikke, om jeg vil sige, at socialdemokratiet bliver klogere i opposition, for dermed har jeg så sagt, at det er rigtigt, hvad socialdemokratiet i dag foreslår, men man har i hvert fald ændret holdning i forhold til den, man havde som regeringsparti.

Så endelig det statsretlige i det. Jeg mener ikke, at det er i strid med grundloven. Det synes jeg nok vi har fået sikkerhed for i de svar, vi har fået i udvalget dels fra justitsministeren, dels fra statsministeren. Jeg mener ikke, at det vil være i strid med grundloven, når folketinget nu vedtager at blande sig i, hvordan fordelingen skal være. Det står i grundlovens § 14, at uanset hvad folketinget gør i denne henseende, er det statsministeren, der gør, hvad han vil. Derfor er det i og for sig ikke grundlovsstridigt, om vi i folketinget finder et flertal den ene eller den anden vej rundt. Derefter må det være op til statsministeren selv at finde ud af, hvad han vil. Det kan vi ikke juridisk pålægge statsministeren; at vi så politisk kan komme i en situation, hvor et flertal her udtaler sin mening om statsministeren, og om statsministeren eventuelt kan fortsætte, er et politisk spørgsmål for mig at se, men ikke noget, der er i strid med grundloven. Men jeg vil dog nok så samtidig gøre den bemærkning, at det vil være en yderst enestående og ganske besynderlig situation, og at jeg ikke forstår, at hr. Bernhard Baunsgaard finder glæde og sikkerhed ved at gribe tilbage til fortilfælde fra 1856 og 1915. Det giver ikke mig nogen glæde eller nogen større tilfredshed. Hr. Bernhard Baunsgaard overrasker mig faktisk ved på denne måde at lade parlamentariske traditioner gå helt tilbage dertil.

Lad mig slutte med at sige, at jeg stadig væk har håb om, at det om ikke andet så ved tredje behandling i det mindste kan lykkes at få skabt et bredt flertal bag denne nok så centrale lov, så vi ikke, som vi vil se her ved afstemingerne efter andenbehandlingen, vælter fra flertal til flertal, så det vil være svært at se en linje i det ændrede lovforslag.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil godt starte med slutningen og tage fat, hvor hr. Bjørn Elmquist slap. Der er for mig heller ikke tvivl om, at vi bliver nødt til at have en fornyet udvalgsbehandling af dette lovforslag, når vi har set, hvordan det ser ud efter afstemningerne i dag, hvis der skal komme noget, der ligner en helhed ud af det.

Alligevel synes jeg, at pressen har overdrevet lidt i sin beskrivelse af, hvor kaotisk det ser ud. Jeg tror, at vi, der har arbejdet tæt med det, nok har et overblik over, hvor problemerne ligger, selv om vi ikke er enige om deres løsninger.

SF har selvstændigt stillet en række ændringsforslag, og SF har tilsluttet sig nogle af de ændringsforslag, som henholdsvis socialdemokratiet og det radikale venstre har stillet. SF kan stemme for de af VS stillede ændringsforslag uden for betænkningen.

Det, vi har taget udgangspunkt i med hensyn til vores egne ændringsforslag, har været tre hovedproblemer: for det første at lade denne udlændingelov blive, som jeg sagde ved førstebehandlingen, begyndelsen til en egentlig indvandrerpolitik. Det vil sige, at vi har ønsket gennem denne lov at være med til at skabe større trykthed for de mennesker, der er udlændinge, men som lever fast i Danmark som indvandrere. Én af de ting, som dette indikerer, er spørgsmålet om, hvor den administrative kompetence af denne lov skal ligge, men det skal jeg vende tilbage til senere. For det andet: hvilke regler gælder der for at få opholdstilladelse med henblik på varigt ophold her i landet? For det tredje: hvordan er udvisningsreglerne? Det er altså disse tre spørgsmål, vi har koncentreret os om. Jeg skal kort kommentere dem.

Desværre må vi efter udvalgsarbejdet konstatere, når vi ser på ændringsforslagene, at flertallet af retsudvalgets medlemmer har taget udgangspunkt i, at det er vigtigt, at vi opretholder nogle meget udviklede regler for, hvornår udlændinge skal kunne udvises af Danmark. Flertallet har opretholdt det, vi i forbindelse med indstillingen fra den kommission, der har udarbejdet lovforslaget, har kaldt trappestigemodellen, altså filosofien om, at jo længere man har været her, jo større kriminalitet skal man have begået for at blive udvist.

Bag ved den tankegang ligger der til syvende og sidst en nationalistisk beskyttelsespolitik, der som underforstået udgangs-

[Ebba Strange]

punkt har, at vi danskere er noget særligt, er meget bedre end udlændinge, og derfor skal vi beskytte os mod uheldig påvirkning udefra.

I SF vender vi os mod dette udgangspunkt, og vi beklager meget, at det ser ud til at blive resultatet. Vi prøver at sige med vores ændringsforslag, at når vi har besluttet, hvilke mennesker der må få opholdstilladelse med henblik på varigt ophold, må vi tage dem, som de er, gode eller onde eller midt imellem ligesom de allerfleste af os, og give dem den tryghed, som er den bedste forudsætning for at fremme den integrationsproces, som alle i denne sal giver udtryk for at de ønsker, når det drejer sig om udlændinge. Derfor har vi stillet nogle ændringsforslag til udvisningsreglerne, der siger, at hvis man har været her i mere end 2 år og den opholdstilladelse, man har fået, er med henblik på varigt ophold, skal man ikke kunne udvises på grund af kriminalitet. Det er noget meget afgørende for os, fordi det er helt tydeligt – og det blev også sagt ved førstebehandlingen fra min side – at når en udlænding bliver fængslet for kriminalitet, oplever han ofte den udvisning, der følger efter, som en endnu værre straf end det at være blevet fængslet, og det er det, vi gerne vil undgå. Selvfølgelig skal udlændingene på samme måde som danskerne afsone deres straffe. Når straffen er afsonet, mener vi, at de skal have ret til at fortsætte det liv, de lever i Danmark. Udlændinge, der har været her mere end 2 år, som har opholdstilladelse med henblik på varigt ophold, som har tilknytning til Danmark, er typisk folk med familie, kone, børn i Danmark, og dermed med den væsentligste tilknytning til vores land.

Man kan sige, at vi, for i det mindste at bedre situationen i forhold til det, den er i dag, nok vil stemme for ændringsforslag, der betyder en forbedring, når vores egne desværre nok bliver forkastet.

De regler, der også har aftunget sig stor opmærksomhed, er reglerne for familiesammenføring. Vi hilser med tilfredshed, at der synes at være et bredt flertal i folketinget, der ønsker, at forældre og børn skal have et egentligt retskrav på at få ophold i Danmark. SF har i nogle ændringsforslag foreslået at slette aldersgrænsen for forældre. Den er foreslået til 60 år, og 60 års grænsen kan være rimelig efter dansk sædvane, men det kan

være en alt for høj aldersgrænse i forhold til de normer og de livsbetingelser, der gælder i mange af de udlande, hvorfra der kommer folk til Danmark. Derfor mener vi ikke, at der bør være en aldersgrænse.

Vi har på samme måde foreslået 16 års aldersgrænsen ændret til en 18 års aldersgrænse, når det drejer sig om at kunne undgå at søge opholdstilladelse, fordi 18 år er den grænse, vi normalt regner med, når det drejer sig om forældremyndighed og forsørgelse af børn.

Jeg skal lige knytte noget til udvisningsreglerne, som jeg ikke fik sagt før. Jeg sagde, at vi havde sat en grænse ved de to år. Jeg vil godt sige hvorfor. Når vi har talt om i SF, at vi synes, folk skal have et retskrav på at vide, at nu kan de ikke udvises af Danmark, er jeg blevet mødt med det modargument, at vi ikke vil have folk, der rejser til Danmark for at begå kriminalitet. Det er klart, at jeg ikke ønsker, at Danmark skal blive et sted, hvor det bliver fristende at rejse hen med kriminalitet for øje. Derfor har vi indføjet denne to års grænse og siger, at folk i det mindste må have boet her i to år, før de kan være sikret mod den udvisningsregel, som vi fastsætter.

Endelig så spørgsmålet om administrationen af denne lov. Vi har fra SFs side foreslået, at der blev oprettet et indvandrernævn, der svarer til den beskrivelse, der ligger af flygtningenævnet, og som et flertal i folketingets retsudvalg går ind for.

Når vi har ønsket indvandrernævnet oprettet, har det været for at få tvivlsspørgsmål vedrørende denne lov behandlet af et civilt nævn, hvori der skulle sidde både repræsentanter for indvandrerne og repræsentanter for de forskellige styrelser og ministerier. Det får vi nok ikke vedtaget. Det er der i hvert fald ikke flertal for i retsudvalget.

Derefter har vi tilsluttet os det socialdemokratiske ændringsforslag om at lade væsentlige dele af administrationen af udlændingeloven overgå til en civil myndighed, og forslaget siger: indenrigsministeriet. Jeg synes, at socialdemokraternes forslag er meget bedre end de radikales, og det synes jeg af den enkle grund, at det, man gør i det socialdemokratiske forslag, er, at man piller nogle sager ud og siger, at disse sager egner sig typisk til en civil, til en ikke-politimæssig behandling. Selvfølgelig er der ting i denne

[Ebba Strange]

udlændingelov, der fortsat skal være undergivet politimæssig behandling, det er klart, og det må være oplagt for enhver, at sådan er det, men vi anser det for at være meget mere logisk og rigtigt at lade det afhænge af sagerne og ikke af, om udlændingene har været her i et år, eller udlændingene ikke har været her et år.

Jeg kan godt forstå hr. Bjørn Elmquists bemærkninger om, at udlændingene kan da bare sørge for at få et afslappet forhold til politimyndighederne. Men hr. Bjørn Elmquist har ligesom jeg i de måneder, der er gået, siden dette lovforslag blev fremsat, og også i årene før, deltaget i en lang række møder om disse spørgsmål. Vi ved, at det opleves som ubehageligt i årevis at skulle have alle problemer, der vedrører ens ophold her i landet, behandlet af en politimyndighed. Det opleves som ubehageligt at få et brev, der er underskrevet af en eller anden kriminalkommisær, som drejer sig om en fredelig civil sag. Jeg tror, der er meget stor forskel på de erfaringer, som tyrkere og pakistanere har med politiet, og så de erfaringer, hr. Bjørn Elmquist har som ansat i EF-Parlamentet i Bruxelles. Den slags ting skal vi forstå og leve os ind i og tage hensyn til, når vi lovgiver. Men selvfølgelig er præcis dette en af grundene til, at også jeg foreslår forslaget tilbage til udvalget mellem anden og tredje behandling, sådan at vi kan nå frem til et forslag, hvorom vi også har en vis sikkerhed for, at statsministeren ikke laver det om, dagen efter at vi har vedtaget det i folketingsalen.

Lawaetz (FP):

Hensigten med dette lovforslag er først og fremmest at skabe et bedre system med hensyn til behandling af udlændinge og den størst mulige retfærdighed. Det var også hensigten at lave en klar og let forståelig lovgivning.

Det første mål, at give den størst mulige retfærdighed, vil sikkert kunne opnås med justitsministerens forslag i den oprindelige form, måske med rettelse af enkelte skønhedsfejl, hvilket i øvrigt har fundet sted.

Til alle, der er bange for, at vi skal behandle udlændinge for hårdt, kan jeg beroligende sige, at stort set alle ændringer i forhold til tidligere lovgivning er til fordel for udlændingene og til mere besvær for os med

hensyn til en tungere og dyrere forretningsgang.

Med hensyn til klarhed og forenkling føler jeg mig imidlertid i dette øjeblik meget usikker. Vi skal i dag stemme om ikke mindre end 90 ændringsforslag. Efter denne afstemning, der vil gå på kryds og tværs med forslag stillet i øst og vest, er der ingen, der nøjagtig ved, hvordan det endelige lovforslag kommer til at se ud. Det er direkte foruroligende for retssikkerheden.

Det er fysisk umuligt at gennemgå 90 ændringsforslag; ikke engang essensen kan man på denne korte tid gøre flertallet af folketingets medlemmer begribelig. Det ender derfor med at blive en partipolitisk afgørelse i stedet for en nøgtern juridisk vurdering eller et nøgternt, juridisk vurderet resultat.

Fremskridtspartiet har forsøgt at vurdere de 90 ændringsforslag på tværs og er kommet til det resultat, at justitsministerens ændringsforslag, naturligvis støttet af regeringspartierne, er de mest jordnære og fornuftige.

På venstrefløjen forsøger – det er ikke noget usædvanligt – socialdemokratiet og SF at konkurrere om, hvem der kan stille flest og mest vidtgående ændringsforslag – i hård konkurrence med hr. Bernhard Baunsgaard fra det radikale venstre. Man kan lige skyde ind, at den pakistanske forening i en udtalelse til § 9 siger, at den ikke kan leve med denne lov, altså ikke engang venstrefløjen kan tilfredsstillende dem. Fantastisk!

Det er interessant og med til at gøre det hele mere indviklet, at man inden for disse partier kun i meget begrænset omfang har kunnet blive enige om at være fælles om ændringsforslagene. De har samme sigte, ja, i adskillige tilfælde næsten samme ordlyd. Fælles for samtlige ændringsforslag er, at de trækker i retning af endnu lempeligere adgang til at få opholdstilladelse og vanskeligere adgang til udvisning. Det er gennemsnittet af ændringsforslagene.

Som eksempel kan nævnes, at onkler og tanter, bedsteforældre osv. til f. eks. en pakistaner skal have let adgang til at komme til Danmark, og narkoforbrydere o. lign. skal have adgang til domstolsprøvelse.

Fremskridtspartiet kan gå ind for domstolsprøvelse af enkelte sager, så man herved får en rettesnor, som man administrativt kan arbejde efter.

[Lawaetz]

Vi er her inde ved kernen af vor udlændingepolitik. Kort og godt: ønsker vi flere udlændinge for kortere tid, for længere tid eller for altid, eller synes vi, at vi i forvejen har nok at forsørge eller nok til at konkurrere om den manglende beskæftigelse, den beskæftigelse, vi mangler til vore egne? Det er i den sidste ende det og ikke de små spidsfindigheder i de mange ændringsforslag, folketingset skal tage stilling til, når flertallet om ændringsforslagene skal gruppere sig.

Jeg vil i øvrigt pege på, at det, fremskridtspartiet finder mest forkert, er denne deling mellem justitsministeriet og indenrigsministeriet. Det er en dårlig idé, og det vil koste yderligere arbejde og dermed penge. Særlig opmærksom skal man være på de radikales direkte udtrykte mistillid til politiet med ønsket om, at indenrigsministeriet allerede efter ét års ophold skal overtage tilsynet med udlændinge.

Fremskridtspartiet har kun begrænset taget aktivt del i det meget tidkrævende og ret ligegyldige kosmetiske arbejde vedrørende de 90 ændringsforslag. Vi har med vanlig realistisk sans kun stillet et enkelt ændringsforslag, der i sin enkelhed går ud på ikke at indføre et flygtningenævn, da vi mener, det vil forhale og fordyre sagsbehandlinger.

Forslaget om flygtningenævn er indeholdt i justitsministeriets lovforslags § 51, og ved justitsministeriets ændringsforslag nr. 69 er det foreslået yderligere udvidet, dog ikke med så meget bureaukrati, som SF og de radikale går ind for, nemlig som nævnt her fra talerstolen et indvandrernævn, hvor man også er indbyrdes uenige om, hvorvidt antallet af nævnsmedlemmer skal være 7 eller 8, ligesom man er uenig om nævnets sammensætning.

Vi vil under afstemningen i dag på grund af manglende indbyrdes enighed se masser af mindretalsindstillinger, der kan få et ret tilfældigt slutresultat for denne yderst vigtige lov. Det eneste virkelig fornuftige ville være at udsætte lovens endelige vedtagelse til næste folketingssamling, så ændringsforslagene kunne sammenarbejdes med større enighed og overskuelighed til følge.

Da der nok ikke er stemning for det, bliver fremskridtspartiets indstilling til ændringsforslagene, at vi ud over vort eget forslag vil støtte de af justitsministeren stillede ændringsforslag som de mindst vidtgående.

Det gør vi også ud fra følgende grundsynspunkter og med ønsket om mest mulig, helst hele kompetencen til justitsministeriet og politiet, som alligevel kommer til at lave arbejdet og alle nødvendige undersøgelser i marken.

Vi er angst for en administrativ deling og derved ringere udnyttelse af eksisterende ressourcer. Vi mener, det er helt forkert, at en række opgaver skal deles mellem to ministerier, og jeg kan også tiltræde hr. Hagen Hagensens bekymringer på det felt om, at man griber ind i det rent forfatningsmæssige, som der åbenbart heller ikke er enighed om. Jeg kan slet ikke se, det vedkommer denne sag. Man kan bare tænke nøgternt og praktisk og sige: hvilken fordel skulle der egentlig være ved at skulle det? Det er skrækken for, at ordet »politik« overhovedet kan komme ind i debatten.

Et andet realistisk synspunkt går ud på, at vi ikke har brug for flere indvandrere bortset fra specialister, der kan gavne forskning og erhvervsliv, og at vi navnlig ikke har brug for de store familier, de bringer med sig.

Den nye udlændingelov skulle gerne holde en årrække, men jeg er bange for, at man i sin iver for at få den igennem begår en række fejltagelser. Det har fremskridtspartiet nu advaret imod.

Til slut vil jeg spørge, hvor mange folk der skal ansættes, og hvad det koster. Det er sådan noget væmmeligt noget, der interesserer mit parti. Ifølge bemærkningerne koster det i 1983 ekstra 3,5 mill. kr., og i 1984 koster det ekstra 6,5 mill. kr., men når man læser det, ser man straks, at her ikke er medregnet gode ideer om nedsættelse af nye nævn, som vel også skal have et eller andet for deres arbejde. Der er heller ikke medregnet nye udgifter til undervisning, og der er ikke medregnet udgifter til tolke, skønt det er klart, at der med alle de sagsbehandlinger også skal bruges et antal tolke. Det vil sige, at beløbet er væsentlig større, end man kan se det i bemærkningerne.

Man kan også spørge: har de kvalificerede folk i indenrigsministeriet? Og man kunne spørge: kan politifolk fra TMU søge stillingerne i indenrigsministeriet? Og hvis de kan det, bliver det så de samme folk? Kan de få stillingerne, og vil de over i indenrigsministeriet? Det er sådan nogle ting, der overhovedet ikke er løst.

[Lawaetz]

Det kniber også med at få fat på, hvem der rent administrativt skal foretage udvisningerne, for der bliver stadig administrative udvisninger. Er det TMU, eller hvem skal gøre det?

Set med vore øjne er det en fuldstændig forkert idé at dele disse opgaver mellem to ministerier, og det er måske det, man skulle hæfte sig allermost ved.

Jeg vil slutte med at sige, at vi finder, man er på vej til at lave noget forkert, og det er synd, når man skal vedtage en sådan lov, som gerne skulle virke adskillige år frem i tiden.

Birgith Mogensen (CD):

Både under første behandling af udlændingeloven den 2. februar 1983 og ved forhandlingerne om redegørelsen vedrørende indvandrerpolitikken den 21. april 1983 har CD udtalt sin positivitet med hensyn til bedre livsbetingelser og en retfærdig, lovfæstet retssikkerhed af alle flygtninge samt indvandrere, især fra de såkaldte tredjelande. De fleste af de regler, som nu skal stadfæstes i en udlændingelov, har i praksis længe fungeret nogenlunde tilfredsstillende i form af en række bekendtgørelser.

Som tidligere sagt skal vi nu ændre, tilføje og tilpasse disse bekendtgørelser og cirkulærer og derefter stadfæste resultatet i en udlændingelov, som alle parter og samfundet som helhed kan være tjent med.

Jeg mener, at de af justitsministeren udarbejdede ændringsforslag på alle punkter nu vil kunne danne en udlændingelovhelhed, som vil blive til gavn for alle implicerede parter i det danske samfund. Jeg finder, at alt og alle i denne sal er retfærdigt tilgodeset, og jeg synes, det er tidsspilde at gentage og yderligere definere hr. Hagen Hagensens og hr. Bjørn Elmquists begrundelser med hensyn til deres erklærede positivitet over for justitsministerens udmærkede ændringsforslag til udlændingeloven. Men helt specielt finder CD det meget tilfredsstillende, at vi langt om længe nu lovfæster, at såkaldte A- og B-flygtninge fremtidig skal behandles ens.

Som det fremgår af dette indlæg, kan CD uden betænkeligheder tilslutte sig justitsministerens lovforslag.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Med denne nye lov om udlændinges adgang til riget, som den gamle lov jo hedder, skal der efter – jeg kan vel sige snart 10 års diskussioner – ske afgørende ændringer. Jeg tror, man kan sammenfatte ændringerne til to store områder.

Det er helt afgørende, at retssikkerheden nu sikres for udlændinge og indvandrere. Jeg minder i denne forbindelse om, at EF i 1972 fastslog, at den daværende danske lovgivning var så brøstfældig, at EF måtte stille krav om, at der skete i hvert fald nogen forbedring, før vi kom ind. Der skete det mindst mulige, og det blev ikke engang administreret, uden at det må siges at have været i strid med loven. Det var spørgsmålet om en appelmyndighed ved udvisning.

Det, der nu må være opgaven for os her i folketinget, er at sikre, at en udlænding, der kommer her til landet, så hurtigt som det overhovedet er muligt for det danske samfund, uden at det tager skade, må sikres retten til at blive her, når han ønsker fortsat at bo i Danmark.

Det er klart, at vi ikke kan åbne vore grænser – jeg er også tilhænger af, at vi bevarer indvandrerstoppet, og at ikke enhver udlænding, der kommer her til landet og synes, her er rart, uden videre får ret til at blive her – men retssikkerheden må i alle tilfælde sikres for udlændingen, også selv om han ikke går over til at blive indvandrer.

I den forbindelse vil jeg gerne tage nogle punkter fra de socialdemokratiske ændringsforslag op. De socialdemokratiske forslag går på dette punkt med hensyn til retssikkerheden ikke tilstrækkelig vidt. Der er flere kritiske punkter, men jeg skal alene holde mig til at nævne to.

Det har været en bestræbelse for os alle i retsudvalget at nå frem til, at en udlænding, der er blevet indvandrer og har boet her en årrække, har sikkerhed for, at man ikke kan fratage vedkommende retten til at bo her i landet. 7 år er de fleste i udvalget samledes om – SF og VS har en overgang ønsket 2 år, men det øvrige udvalg har samlet sig om 7 år.

Når man har boet her i 7 år, skal man ikke kunne risikere at blive udvist, medmindre man er gået til angreb på selve samfundets sikkerhed: spionage og andre angreb mod statens sikkerhed er fortsat udvisningsgrund.

[Bernhard Baunsgaard]

Vi har derudover ment, at deltagelse i international narkohandel, der medfører en straf af 4 år, også er udvisningsgrund. Længere ønsker vi ikke at gå.

Socialdemokratiet har dertil ønsket, at vedholdende kriminalitet af grov karakter – der stilles her ikke præcise krav om, at der skal være faldet flere domme – og gentagelse af domme for grov kriminalitet medfører udvisning. Der stilles end ikke krav om en bestemt dom, en meget streng straf på f.eks. 4, 5 eller 6 år, men det er nok med vedholdende kriminalitet.

Jeg kan ikke anbefale dette, det åbner efter min opfattelse et enormt hul i den retssikkerhed, som vi burde være enige om at sikre udlændinge.

Dertil mener socialdemokratiet, at ulovlig næring, selv om man har været her i indtil 2 år, skal kunne give adgang til udvisning. Hvad er »ulovlig næring«? Ja, nogle af os vil komme til at tænke på bookmakeri, andre vil tænke på det, der sker på Halmtorvet, men ulovlig næring er faktisk også det, at man stiller sig op på et gadehjørne og begynder at sælge, altså det, vi kalder gadehandel.

Det er igen en paragraf, som er ganske uacceptabel, og jeg håber, at det vil lykkes for os at overtale socialdemokratiet til at stryge den, når vi kommer til den fornyede behandling i udvalget.

Det er taget frem som to eksempler på, at de socialdemokratiske ændringsforslag med hensyn til retssikkerheden efter min opfattelse ikke har været præcise og vidtgående nok.

Derefter er der spørgsmålet om, hvornår en udlænding bliver indvandrer. Vi mener, at udlændingen og Danmark skal have tid til at se hinanden an, og det må efter vor opfattelse kunne ske i løbet af 1 år. Mere tid mener jeg ikke det bør tage. Derfor er jeg ikke enig med hr. Bjørn Elmquist, når han mener, at det kræver længere tid.

Det er jo ikke nok, sådan som fru Ebba Strange var inde på for et øjeblik siden, at udlændingen tager beslutning om, at han egentlig gerne vil være her varigt. Udlændinge kommer jo ofte fra kulturer, der har helt andre adfærdsmønstre, end vi har, og det må vi tage hensyn til.

På nogle punkter er disse adfærdsmønstre meget tiltalende. Jeg synes f.eks., mange indvandrere har et meget bedre forhold til deres forældre, end det er normalt i det danske

kulturmønster, men andre sider er for mig helt uacceptable og utiltalende, f.eks. forholdet mellem kønnene i mange af de adfærdsmønstre, som indvandrerne kommer med. Derfor tror jeg, det er væsentligt, at vi får denne tid på 1 år til overgangen.

Jeg vil gerne i denne forbindelse komme med nogle bemærkninger om tilsynet med udlændinge. Tilsynet med udlændinge, der ligger under justitsministeriet, har været udsat for stærk kritik. I nogle tilfælde – jeg har selv været dernede – er det berettiget, ofte fremkaldt af stress og dårlige lokaleforhold, men kritikken rammer også forkert, forstået på den måde, at den kritik, der rettes mod tilsynet med udlændinge, i virkeligheden burde være rettet højere op. I mange tilfælde skyldes kritikken, at det lovgrundlag, der nu eksisterer, netop er så dårligt, som den tidligere ombudsmand Lars Nordskov Nielsen bedømte det til, dengang han sagde: dansk lovgrundlag med hensyn til behandlingen af udlændinge og indvandrere er ikke en retsstat værdigt.

Men det er jo ikke alene lovgrundlaget, der er brøstfældigt. Også den fortolkning, som ikke mindst socialdemokratiske justitsministre har benyttet sig af, og som ofte har været meget restriktiv, især over for flygtningen, har givet anledning til kritikken. Jeg kan her bare minde om de sager, der var vedrørende de tyrkiske flygtninge, der var indstillet til asyl af Dansk Flygtningehjælp, men som ikke kunne komme ind. Jeg kan også minde om, at det først lykkedes at få ordnet sagen med de polske asylansøgninger, da vi fik den nuværende justitsminister.

Man har talt om, at flygtningesager burde gå over til indenrigsministeriet. Jeg vil gøre opmærksom på, at der oprettes et flygtninge-nævnt, der har den afgørende administrative afgørelse. Det er meget væsentligt for os, at embedsmænd ikke altid skal være dominerende, og det har vi forsøgt at sikre i vort ændringsforslag. Jeg håber, det bliver stemt igennem.

Efter radikal opfattelse bør der også oprettes et indvandrer-nævnt, hvor der især bør lægges vægt på, at indvandrerne deltager, og at der er repræsentanter for de civile ministerier, som indvandrerne efter vores opfattelse får mest at gøre med, når de har været her i 1 år.

[Bernhard Baunsgaard]

Endelig er der stillet nogle ændringsforslag uden for betænkningen af hr. Wilhjem og hr. Steen Folke. Disse ændringsforslag indeholder efter min opfattelse tanker, som bør tages op af udvalget mellem anden og tredje behandling, og på ét punkt er jeg helt enig og vil stemme for forslaget ved afstemningen her i salen. Det er VS' ændringsforslag nr. 5, hvor der i socialdemokratiets ændringsforslag står dette med ulovlig næring og i ministerens står noget om alkoholmisbrug og i vores også euforiserende stoffer. Ministeren mener, at besiddelse i 2 år er nok. Hr. Wilhjem har en mere præcis udformning, nemlig at både alkoholmisbrug og brug af euforiserende stoffer jævnlig skal have givet anledning til væsentlig ulempe for andre. Det vil jeg gerne støtte.

Wilhjem (VS):

Jeg vil gerne først sige et par ord om forberedelserne af denne lovgivning.

Vi kommer sandsynligvis i dag til at stå i den situation, at det, der bliver resultatet efter afstemningerne, ikke er noget, der er dækning for i et flertal, og det skyldes manglende tid, manglende koordinationsmuligheder osv. Fru Ebba Strange gjorde nogle bemærkninger, vistnok med udvalgsformandskasketten på, da hun var her før, i retning af, at det nok ikke var helt så kaotisk, som pressen gav det udseende af. Jeg mener, det er lige præcis så kaotisk, som det har stået de steder, hvor det stod skarpest i pressen. Det er i hvert fald den mest kaotiske forberedelse af en omstændelig og vigtig lovgivning, jeg har oplevet i de otte år, jeg har været her. Jeg mener, at det beviser, at der ikke var tid nok, at vi burde have vedtaget en moratorieordning vedrørende udvisning og så have givet lidt bedre tid til det komplicerede revisionsarbejde, som et teknikerudvalg har været 5 eller nærmest 6 år om at beskæftige sig med, ligesom vi burde have givet indvandrerorganisationerne bedre tid til at lade sig høre i disse komplicerede spørgsmål. Det har vi ikke kunnet komme igennem med, og det er en af begrundelserne for den kaossituation, vi står i nu.

Jeg kan heller ikke lade være med at sige, at jeg synes, det er temmelig graverende, at denne lovgivende forsamling systematisk har overtrådt sine egne love. 11 timers reglen er

ikke blevet overholdt af de ansatte her i huset i de sidste døgn. Det har de simpelt hen ikke kunnet, hvis denne sag skulle opfylde tidsfristerne for en anden og tredje behandling inden tingets sommerferie. Som et minimum synes jeg, at man i fremtiden må sørge for, at de ansatte sekretærer osv. får mulighed for at overholde 11 timers reglen; det kunne måske få de politiske partier til ikke at sætte så hårde tidsfrister for sig selv og for de ansatte. Det er i hvert fald ikke betryggende, at det skal foregå på den måde, helt bortset fra at det selvfølgelig er uanstændigt, at man ikke engang kan overholde sin egen lovgivning.

VS har adskillige gange i årenes løb stillet egne forslag om udlændinges retsstilling, og nøglepunkterne i disse forslag har været, at man skulle have en meget betydelig grad af sikkerhed mod udvisninger, som jo er det helt afgørende for retsstillingen, når man har et vist veldefineret tilknytningsforhold til det land, og at administrationen af indvandrerproblemerne skulle flyttes fra politiet til et civilt organ – vi har nævnt indenrigsministeriet.

Det er på den baggrund klart, at vi kan stemme for det mest kategoriske ændringsforslag, der foreligger, nemlig SFs forslag – som helt svarer til vores tidligere – om, at man skal være fuldstændig sikret mod udvisning, når man har haft fast ophold her i 2 år. Det er også klart, at det ikke kommer igennem, og at vi derfor gennem egne ændringsforslag har forsøgt at stramme op på det, der ellers ville blive vedtaget.

Angående det andet hovedpunkt: hvem der skal administrere indvandrerspørgsmålene og den side af udlændingeloven, siger det sig selv, at vi med den holdning, vi selv har haft gennem alle disse år, foretrækker og kan stemme for socialdemokratiets forslag om at flytte alt, hvad der ikke hedder turisme, over til indenrigsministeriet.

Jeg synes, det er fantastisk, at det sandsynligvis bliver det radikale venstre, der kommer til at forhindre denne overflytning. Jeg har i årevis deltaget i, jeg ved ikke, hvor mange møder om indvandrerpolitik, indvandrerproblemer og udlændingelovgivning med hr. Bernhard Baunsgaard, og de radikale har altid slået sig for brystet med, at de ønskede denne administration overflyttet til et civilt organ. Det ser altså nu ud til, at denne over-

[Wilhelm]

flytning, der som rimeligt i det socialdemokratiske ændringsforslag, som vi støtter, sætter skellet mellem turister og folk, der ønsker varigt ophold, bliver forhindret af de radikale.

Det ser i øvrigt ud til, at der, når vi er færdige med afstemningerne i dag, overhovedet ikke er sket nogen overflytning af noget som helst. Det er selvfølgelig på grund af tidspresset, og der vil komme nye forslag inden tredjebehandlingen.

I øvrigt kan det samme, som jeg sagde om de radikale i denne forbindelse, også siges om kristeligt folkeparti. På alle de møder, jeg har været til om disse spørgsmål, har kristeligt folkeparti krævet overflytning til et civilt organ. Denne overflytning synes jeg er velbegrunderet. Jeg har sagt det før, og jeg vil gerne gentage det: jeg tror, at der under alle omstændigheder bliver problemer med administrationen af indvandrerspørgsmål, for de er så svære og komplicerede, at det altid vil give anledning til knas. Nu sker der jo en overflytning, så lad os bare lade være med at snakke så meget mere om fremmedpolitietts konduite og dets mangel på samme, men den helt afgørende begrundelse for, at der alligevel skal ske en overflytning, er, at indvanderne selv føler sig kriminaliseret ved at blive gjort til et politianliggende.

Angående det andet hovedpunkt om, hvilken retsbeskyttelse man skal nyde som indvandrer, når man har et vist veldefineret tilknytningsforhold, vil jeg også gerne udtrykke min forundring over, at i hvert fald hr. Bjørn Elmquist og nogle af C'Derne ikke kan stemme for den fulde sikkerhed mod udvisning efter 7 år. Jeg har hørt hr. Bjørn Elmquist, jeg har hørt fru Mimi Stilling Jakobsen, og jeg har hørt fru Grethe Lyngs på offentlige møder om disse spørgsmål gøre sig til talsmænd for, at når man havde været så længe her i landet, at man rutinemæssigt kunne få dansk statsborgerskab, skulle man også være sikret mod udvisning, men det løber man åbenbart fra.

Jeg synes også, det er noget beklemmende, at de mange store ord om, at vi må acceptere kriminalitet blandt indvandrere – eller som hr. Bernhard Baunsgaard siger: det er urimeligt at forlange, at de skal være bedre mennesker end danskere – alligevel ikke efterleves fuldt ud, når det kommer til stykket. Vi har selv stillet en række ændringsforslag – ikke

for på nogen måde at ligge i baghjulet, men simpelt hen fordi de ikke var med – hvor vi har forsøgt at gøre opmærksom på de problemer, og nogle af dem tror jeg ikke blev taget med simpelt hen på grund af hastværksarbejde.

Jeg skal nævne specielt vort ændringsforslag nr. 1; uden en vedtagelse af det mener jeg ikke, der er garanti for, at man ikke forhindrer, at udlændinge trods langt ophold får den retsbeskyttelse, der ellers tilkommer dem efter loven, hvis man bare bliver ved at give midlertidige opholdstilladelser.

Jeg skal nævne ændringsforslag nr. 3, som forsøger at præcisere statens sikkerhed, så det ikke bare bliver dette vage begreb, der bruges til næsten hvad som helst. Jeg skal nævne ændringsforslag nr. 5 og takker for tilslutningen fra hr. Bernhard Baunsgaard og selvfølgelig fra SF, som tilslutter sig alle vores ændringsforslag. Uden ændringsforslag nr. 5 er der intet ændret ved den regel, som de radikale og socialdemokraterne har været sammen med os andre om at kritisere i årevis, nemlig at man kan udvises for besiddelse af et halvt gram hash til eget brug.

Jeg skal også nævne ændringsforslag nr. 7; uden dette er der stadig væk ikke nogen som helst adgang til domstolsprøvelse af en udvisning for statens sikkerhed, altså lige præcis mexikanersagen, som mere end noget andet gav anledning til, at hele dette spørgsmål blev taget op.

Til sidst skal jeg nævne ændringsforslag nr. 8, hvor jeg mener der er et hul, idet et tiltalefratagelse med vilkår af udvisning kan betyde, at den pågældende som den eneste kategori hindres i at få udvisningen domstolsprøvet. Efter den opklaring, vi har fået lavet det sidste døgn, er jeg blevet klar over, at det forudsætter, at der er aflagt uforbeholden tilståelse, men hvem ved, hvilke konsekvenser denne uforbeholdne tilståelse har, når man som udlænding kommer i den situation? Skal vi have lukket det hul, hvor en udlænding kan risikere en udvisning, som han synes er meget værre end at risikere en straf, så mener jeg, vi bliver nødt til at gøre noget i retning af det, vi foreslår i ændringsforslag nr. 8.

Til sidst vil jeg gerne sige, at der næsten uanset hvordan dette ender på fredag, under alle omstændigheder bliver tale om væsentlige forbedringer af udlændingenes og ikke

[Wilhjelm]

mindst af indvandrernes retsstilling, og det er godt, og det er noget, vi har arbejdet på i mange år. Men det er beklageligt; for jeg mener, det kunne have været langt bedre, og jeg mener, at et mindre forhastet arbejde, en bedre tid til at lade indvandrerorganisationerne komme til orde ville have gjort dette resultat betydeligt bedre.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg bliver nødt til at bede om en kort bemærkning for at rette en af disse påstande, som det svirrer med i dag.

De radikale har ikke altid ønsket et civilt organ til at overtage de opgaver, tilsynet med udlændinge har. I 1977 – det har hr. Wilhjelm jo selv påvist – var der ingen, der talte om det, og man kan jo se, at det ikke er taget op i kommissoriet for det udvalg, der blev nedsat. Hr. Wilhjelm har tidligere gjort opmærksom på, at grunden til, at det blev taget op, var, at han selv tog det op i 1979. Noget senere følte jeg, at hr. Wilhjelm talte om et væsentligt punkt, og så begyndte jeg at antage, at det på et eller andet tidspunkt måtte flyttes over til et rent civilt organ. Spørgsmålet har for mig været: hvornår? Jeg gentager, at vores indvandrerudvalg – også med deltagelse af indvandrere – har skønnet, at det rigtigste tidsrum under hensyn til indvandrene og det danske samfund er ét år.

Må jeg gøre opmærksom på, at ingen af partierne her i salen foreslår, at politiet skal kobles fuldstændigt ud. Vi er alle enige om, at det er politiet, der skal tage sig af udlændinge ved grænsen, eller når udlændinge kommer ind i landet på andre steder end ved grænsen. Hvis man vælger ét år, vil de mennesker, som vi i egentligste forstand kan betegne som indvandrere, nemlig dem, som vi selv indbød i sin tid, fordi det var en god forretning – det var dengang, da man regnede ud, at vi tjente 100.000 kr. på hver indvandrer – med deres forældre og deres børn gå over til indenrigsministeriet efter radikalt forslag.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Hr. Wilhjelm's citat om det, jeg har sagt om vort forhold til, at også udlændinge, der

bor i Danmark, skal kunne være kriminelle uden at skulle udvises, er helt korrekt. Det kan jeg bekræfte. Det er stadig væk min ideelle holdning til det. Jeg synes, det er forkert, om vi danske statsborgere kræver af udlændinge, at de skal være en slags overmennesker. På den anden side endte hr. Wilhjelm selv med at sige, at der med vedtagelsen af dette lovforslag på fredag vil være vedtaget en række væsentlige forbedringer af den retsstilling, som udlændingene vil have i Danmark, og det er så også bevæggrunden for mig; når jeg ikke kan få det større, må jeg arbejde aktivt for det mindre. Ligesom jeg siger, at vi ikke må kræve, at udlændinge skal være overmennesker, må jeg også sige til de folk, som forlanger, at vi skal nå Månen i ét skridt, at vi heller ikke kan kræve af danskere og af dette folketings flertal, at vi er overmennesker. Det er noget, som er ganske svært at få gennemført, og vi må tage det ad de små skridts vej.

(Kort bemærkning).

Wilhjelm (VS):

Det er da rigtigt, som hr. Bernhard Baunsgaard siger, at ingen af os altid har sagt overflytning; jeg taler om den periode, hvor vi har diskuteret revisionen af indvandrerloven. Jeg var glad for, at hr. Bernhard Baunsgaard, allerede da vi kom med forslaget i 1979, udtrykte sympati for, at man overflyttede, og på alle de møder, jeg har overværet siden, har hr. Bernhard Baunsgaard ikke haft de forbehold, han nu har.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at hr. Bernhard Baunsgaard vil lade samtlige de familiesammenføringer, som ikke er aldeles selvfølgelig, fordi det simpelt hen er et retskrav, blive ved politiet. Samtlige førstegangsopholdstilladelser vil hr. Bernhard Baunsgaard lade blive ved politiet. Samtlige flytningesager vil hr. Bernhard Baunsgaard lade blive ved politiet. Jeg tror nok, det havde overrasket deltagerne i de mange indvandrer- og udlændingelovsmøder i de seneste år, hvis de havde hørt alle disse forbehold fra hr. Bernhard Baunsgaard. Dem har vi aldrig nogen sinde hørt. Det glæder mig, at hr. Bjørn Elmquist bekræfter, at jeg citerede ham korrekt, men jeg synes i og for sig, at konsekvensen måtte være, at han i hvert fald personlig – og det hørte jeg ikke i hans tale –

[Wilhelm]

stemte for de forslag, der er mere vidtgående end justitsministerens med hensyn til, hvilken retsbeskyttelse indvandrere nyder efter 7 år. De går ikke nær så langt som det, hr. Bjørn Elmquist har sagt på offentlige møder, bl.a. ude i Vridsløse – det kan man måske ikke kalde et offentligt møde – men alligevel hørte vi ikke, om hr. Bjørn Elmquist ville stemme for dem.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Hr. Wilhelm påstår, at han aldrig har hørt, at jeg har talt om, at der skal være en overgangsperiode. Så kan jeg forstå, at de gange, hr. Wilhelm har angrebet mig for, at jeg siger ét år, må have været en fejltagelse, for det har hr. Wilhelm gjort ved adskillige møder, naturligvis sidst ved mødet i Silkeborg, men også ved møder her i København. Det er ikke korrekt. Jeg gør opmærksom på, at folketinget diskuterede udlændingeloven i januar, i februar traf vi beslutningen, først i vores indvanderudvalg, om ét år, derefter gik det til den radikale gruppe, og den 3. marts blev det fremsat i folketingets retsudvalg. Ét år er efter min opfattelse stadig det rigtige tidsrum. Vi skal have tid til at se hinanden an. Der er så forskellige kulturmønstre. Vi skal have lært at acceptere hinanden.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

For god ordens skyld vil jeg gøre opmærksom på, at jeg som ordfører for et af regeringspartierne naturligvis stemmer for de ændringsforslag, der er stillet af regeringen.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti går ind for de ændringsforslag, som er stillet af justitsministeren. Vi mener, at vi derved får en lov, som er bedre end det forslag, der blev fremsat oprindeligt.

Vi er enige i, at børn under 16 år skal fritages for at søge opholdstilladelse, når de opholder sig hos forældrene, og vi er glade for, at familiesammenføringerne flyttes fra bekendtgørelse til lov, så at ægtefæller og børn og forældre over 60 år efter loven kan sammenføres med udlændinge, der har opholdstilladelse her i landet.

Vi er også glade for, at A- og B-flygtninge sidestilles på mange måder, og at de B-flygtninge, som ikke er direkte under flygtningekonventionen af 1951, men har det samme behov for beskyttelse, beskyttes på samme vis, og at der ikke kan blive tale om, at de forlader landet, før de selv ønsker det.

Vi er tilfredse med oprettelse af et flygtningenævns, der består af fem medlemmer og et tilsvarende antal suppleanter. Det er en udvidelse af antallet, og også her sidestilles A- og B-flygtninge.

En udlænding, der berøves friheden, skal stilles for retten inden tre døgn; det er i hvert fald et betydeligt fremskridt, og tidsrummet kan næppe gøres kortere. Vi ser også med tilfredshed, at udlændinge kan få deres sag bedømt ved retten, hvis de er blevet udvist og justitsministeren har stadfæstet udvisningen. Man må også hilse med tilfredshed, at der er sket en spredning af byrden for retsvæsenet, idet sagen kan foregå ved den ret, hvor udlændingen har bopæl. Vi er ligeledes tilfredse med, at de, der er idømt fængselsstraf og samtidig er blevet udvist, kan få deres sag genoptaget.

Som sagt mener vi, at de foreslåede ændringer er en forbedring af lovforslaget.

Lise Østergaard (S):

Flygtninges situation er forskellig fra andre indvandreres situation i så høj grad, at de har krav på særlige hensyn. Flygtningene har jo ikke som indvandrerne haft et frit valg med hensyn til at blive i deres hjemland. Måske har de, allerede inden de har forladt dette, været ofre for fængsling og tortur, og de risikerer fortsat forfølgelse og repressalier, hvis de vender tilbage. Derfor er det umådeligt vigtigt, at flygtningene, når de melder sig ved grænsen, bliver gjort til genstand for en særlig beskyttelse. En fejlurdering ved grænsen, som resulterer i tilbagesendelse, kan få helt fatale følger.

Det er også helt afgørende, at flygtningen ikke alene mødes af en instans, som han opfatter som sin anklager, men også straks bliver gjort bekendt med den instans i det danske samfund, som han vil opfatte som sin forsvarer. Derfor ønsker vi tilføjet til lovens § 47, at flygtningen allerede ved grænsen skal gøres bekendt med adgangen til at sætte sig i forbindelse med Dansk Flygtningehjælp.

[Lise Østergaard]

Vi har nylig været ude for et eksempel, hvor en tyrkisk flygtning blev returneret fra Kastrup til en ukendt skæbne i sit hjemland, selv om han på forhånd var anmeldt som asylansøger. Efter den begivenhed var der en pressedebat, og heri udtalte vicepolitidirektør Nørgaard, at man måtte udvise særlig påpasselighed, idet der var tale om »særlige flugtveje« for tyrker og kurdere, der af politiske grunde ønsker at forlade deres hjemland.

Det er jo egentlig en lidt fantastisk påstand af en af vore højeste chefer i politiet, at han mener, at en flugtvej foranlediger særlig påpasselighed, al den stund det jo dog er flygtninge, som er flygtet af politiske grunde, vi skal yde beskyttelse, når vi har undertegnet Genèvekonventionen.

Min erindring går så langt tilbage, at begrebet »særlige flugtveje« knytter sig til veje over Øresund, der blev benyttet under anden verdenskrig. Dengang var der intet odiøst, men noget livsreddende deri. Jeg ville ønske, at den samme holdning blev vist over for flygtninge, som i dag har brug for at finde særlige flugtveje, når de er forfulgte.

Vi ønsker ret til asyl for flygtninge, som opfylder konventionens bestemmelser, og vi ønsker denne ret uden vage forbehold. Vi hilser med glæde den ligestilling, som er kommet i justitsministerens forslag, mellem flygtninge med A-status og B-status. Vi finder, at de bestemmelser, som skal afgøre flygtningens skæbne, må være så klare og entydige, at han ikke som i sit hjemland føler sig prisgivet subjektive og tilfældige afgørelser fra myndighedernes side, og derfor er det helt afgørende, at spørgsmålet om det såkaldte første asyllands forpligtelser bliver gjort mere præcise, end de er i regeringens forslag. Upræcise bestemmelser i denne henseende har ført til grufulde episoder, hvor flygtninge er blevet gjort til gidsler på de store have eller i det internationale luftrum. Derfor ønsker vi en præcisering af bestemmelserne om første asyllands forpligtelser i forhold til regeringens forslag,

Vi hilser med glæde tilslutningen til forslaget om oprettelse af et særligt flygtninge-nævn, som skal varetage flygtningens interesse i de sager, som er blevet afvist ved den administrative behandling, dersom flygtningen ønsker en sådan efterprøvning, og vi foreslår en sådan sammensætning af udvalget, at det kommer til at bestå af repræsentanter

for henholdsvis indenrigsministeriet, udenrigsministeriet og socialministeriet samt to lægfolk, der i befolkningen nyder almen agtelse for en humanitær holdning og et engagement i samfundets forpligtelser i forbindelse med menneskerettighederne, og med særligt indblik i flygtningeforhold.

Der har været talt meget om ressortspørgsmålet her i dag. Jeg finder det helt meningsløst, at man taler om tidsrammer med hensyn til, hvilken ressort der skal have ansvaret for flygtningene. Der er ikke tale om, at ét år er rimeligere end et halvt år, eller at to år kunne være passende. Der er tale om, at visse sager bør afgøres ved en civil instans og andre sager ikke, og det ligger jo ikke fjernt fra regeringen, når man kan se, at indenrigsministeren for kort tid siden har gjort gældende, at hun finder, at indvandrerne kan have grund til at føle sig dårligt behandlet, idet det er udtryk for mistillid fra det danske samfunds side, når deres civile anliggender skal behandles af politiet. Jeg har bemærket, at landsformanden for kristeligt folkeparti i dag gør gældende, at han ønsker et direktorat for udlændingesager lagt direkte under indenrigsministeriet. Så de tankegange, vi fremsætter, kan ikke være fremmede for regeringen.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

I anledning af fru Lise Østergaards betragtninger over, at flygtninge har krav på særligt hensyn, vil jeg sige, at jeg mener, de radikale ændringsforslag bl.a. har imødekommet dette. Jeg gør opmærksom på, at den endelige administrative afgørelse af, om et menneske er flygtning, træffes af det flygtninge-nævn, som både fru Lise Østergaard og jeg ønsker oprettet, jeg med en lidt anden sammensætning, idet jeg har ønsket, at det skal være sikrere, at man kan etablere et flertal uden om ministerierne, end efter socialdemokratisk opfattelse.

Men så vil jeg bede fru Lise Østergaard bruge den indflydelse, hun har, til at overtale socialdemokraterne til at støtte det ændringsforslag, jeg har fremsat angående flygtninge, når der kommer mange flygtninge til landet. For så kan der jo blive tale om, at vi, om jeg så må sige, må sende nogle af disse flygtninge videre til et tredje land, der vil modtage

[Bernhard Baunsgaard]

dem. Der har jeg sat som betingelse, at flygtningen selv skal være indforstået med at blive sendt til det pågældende land. Det har socialdemokratiet ikke støttet, og jeg vil stærkt opfordre fru Lise Østergaard til at støtte dette ændringsforslag, der efter min opfattelse er en yderligere sikring af flygtninges stilling.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det er naturligt for mig at begynde med en tak til hr. Hagen Hagensen, hr. Bjørn Elmquist, hr. Lawaetz, fru Birgith Mogensen og fru Inge Krogh, fordi de alle er ordførere, repræsentanter for partier, der har støttet og vil støtte en lovgivning, som jeg mener giver den retssikkerhed, vi gerne har villet give med lovforslaget.

Jeg havde selvfølgelig håbet, at den kreds af partier, jeg her nævnte, kunne have fået følgeskab af flere. Jeg havde navnlig forventet det efter de ændringsforslag, der er blevet stillet her inden andenbehandlingen, for jeg mener, at disse ændringsforslag i væsentlig grad imødekommer det, der blev rejst ved førstebehandlingen, og desuden opfylder flere af de synspunkter, som mindretallet i det udvalg, der behandlede sagen, er fremkommet med. Der bliver jo en øget domstolsprøvelse: efter ændringsforslagene bliver der en vidtgående adgang til domstolsprøvelse ikke alene i kriminelle sager, men også i andre sager for udlændinge, der har været her i landet i to år eller mere.

Vi har i loven indført regler om familiesammenføring, sådan at man opfylder det ønske, der blev påpeget om større sikkerhed på dette område.

Der er sket væsentlige forbedringer på flygtningeområdet, som også fremhævet af fru Lise Østergaard, med de forslag, der er stillet. Jeg betragter det som noget meget væsentligt, at Danmark for at opfylde sine humane forpligtelser stiller sig velvilligt over for flygtningene, giver dem mulighed for at være her i landet og blive behandlet rimeligt og rigtigt, og det mener jeg ikke mindst efter det af mig stillede ændringsforslag at man må sige opfyldes fuldt ud.

En større flygtningekvota end den, vi har i dag, synes jeg også er noget af det, der kunne være genstand for en positiv drøftelse.

Vi har altså ikke nået den enighed til andenbehandlingen, som jeg havde håbet på. Tværtimod må man vel sige, at den omstændighed, at der er 88 ændringsforslag, tyder på, at det går den anden vej. Jeg er selvfølgelig taknemlig for det arbejde, retsudvalget har udført, men resultatet med hensyn til enighed synes jeg altså ikke man kan sige på dette stadium er tilfredsstillende. Hr. Lawaetz og hr. Wilhjelm har gjort bemærkninger om, at det måske ville være bedst at udsætte denne lovgivning. Det tilkommer ikke mig at blande mig i det. Jeg fandt det rigtigt i januar måned at fremsætte forslag så hurtigt som muligt. Det mente jeg var rigtigt, fordi så mange interesserer sig for en ny lovgivning. Men det er selvfølgelig folketings og folketinget alene, der afgør, om tingene nu er sådan i orden, at man mener, det er forsvarligt at gennemføre en lovgivning nu. Vi kan selvfølgelig leve videre med den lovgivning, vi har.

Den debat, der har været i dag, har jo i det væsentlige drejet sig om noget, som ingen regnede med ville blive et kardinalpunkt, da man behandlede sagen i udlændingeudvalget. Der er ikke foreslået nogen ændringer med hensyn til, hvilken administration der skal behandle flygtninge og andre udlændinge i fremtiden, men alligevel har man gjort det til et kardinalpunkt her.

Jeg vil gerne sige tak til de ordførere, der har fremsat positive bemærkninger om tilsynet med udlændinge. Jeg synes, det er velbegrundet, og jeg synes, det er en urimelig måde, man rundt omkring i pressen har angrebet dem på, der har måttet varetage denne meget vanskelige opgave, vanskelig, fordi dette folketing tidligere har bestemt og stadig bestemmer, at vi skal have et indvandrerstop her i landet. Det er en restriktion, som administrationen må arbejde under.

Foruden de positive bemærkninger om tilsynet med udlændinge lagde jeg mærke til, at hr. Torben Lund sagde, at det ændringsforslag, socialdemokratiet har stillet, ikke var udtryk for en kritik af politiet. Det er jeg selvfølgelig glad for at høre. Nogle vil måske spørge: hvad er så meningen med forslaget?

Jeg opfatter det sådan, at jeg skal tage det ad notam, og vil gerne i den forbindelse spørge, om dette, at man i ændringsforslaget indsætter indenrigsministeriet, betyder, at indenrigsministeriet fortsat vil kunne udøve

[Justitsministeren]

den administrative opgave igennem tilsynet med udlændinge. Jeg synes, vi bør have svar på, om noget sådant kan lade sig gøre, for det betyder, at man kun vil bytte det ene ministerium med det andet, og jeg ved ikke, om man har noget særligt grundlag for at hævde, at det skulle være nødvendigt.

Det, jeg synes er det mest afgørende i forbindelse med de forslag, der er stillet om ændring af ressort, er, at socialdemokratiets forslag medfører en overflytning af administrationen af et omfattende og overordentlig vanskeligt sagsområde til et andet ministerium, og at denne overførsel skal ske uden planlægning og uden forberedelse. Der vil kort sagt være tale om, at man uden forberedelser af nogen art pludselig gennemfører en fuldstændig omlægning af administrationen af dette omfattende sagsområde. Jeg tror ikke, at nogen i dag kan overskue virkningerne heraf, medmindre hr. Torben Lund altså besvarer det spørgsmål, jeg stillede med hensyn til, at tilsynet med udlændinge bare kan fortsætte med administrationen, og så ved jeg ikke, hvad meningen er.

De problemer, jeg her nævnte, vil også i væsentlig grad gøre sig gældende i forbindelse med det radikale ændringsforslag. Men hertil kommer, at lovforslagets regler om tilrettelæggelse af administrationen på dette område harmonerer meget dårligt med den 1 års frist, der er indeholdt i det radikale forslag. Kontrollen med omgøelse af indvandrerstopet har netop sit tyngdepunkt i de første to år af udlændinges ophold her i landet. Forslaget vil derfor medføre, som det allerede er sagt, en betydelig dobbeltadministration.

I et svar til retsudvalget har jeg gjort rede for de forfatningsretlige spørgsmål, som knytter sig til socialdemokratiets ændringsforslag, og jeg er også bekendt med, at statsministeren i dag har været til samråd i retsudvalget og dér fremført sine synspunkter.

Sammenfattende kan det vel siges, at de ændringsforslag, der er stillet, i realiteten vil medføre, at man indleder en ny parlamentarisk praksis, hvorefter et folketingsflertal dikterer statsministeren i en mindretalsregering, hvordan han skal udøve sin ret efter grundlovens § 14 til at fordele forretningerne mellem ministrene.

Udgangspunktet er jo som nævnt bestemmelsen i § 14. Det har tidligere – og det vil

jeg gerne indlede med – i forbindelse med nogle spørgsmål til socialdemokratiets ledelse været nævnt, hvordan man i Alf Ross' »Dansk Statsforfatningsret« opfatter grundlovens § 14, og hr. Anker Jørgensen kan være ganske tryk, for det er tredje udgave ved hr. Ole Espersen. Der omtaler man først, hvad der står i grundlovens § 14, og efter det, der tidligere er sagt i denne sag, er det jo ikke nødvendig at nævne det igen. Men så står der med Alf Ross' oprindelige formulering og vel med sanktion af hr. Ole Espersen i det nævnte værk, side 418:

»Denne bestemmelse gør det muligt for en regering uden folketingets indblanding at organisere sig efter ønske ved en forøgelse eller formindskelse af ministrenes antal og/eller en omlægning af kontorerne, eventuelt også ved oprettelse af ministerposter uden portefølje, dvs. uden noget administrativt forretningsområde.«

Bestemmelsen gør det altså muligt for en regering at gøre disse ting uden folketingets indblanding.

Så kommer spørgsmålene, og hr. Torben Lund må opfatte det rigtigt, når jeg ikke stiller spørgsmålene til ham. Det er ingen underkendelse, for jeg synes, at hr. Torben Lund taler sin sag glimrende, men jeg er nødsaget til at stille spørgsmålene til andre, fordi det vedrører noget, hr. Torben Lund i hvert fald ikke hidtil har haft med at gøre, nemlig at være statsminister her i landet. Det kommer måske – og det kan være, det kommer snart – men hidtil har det ikke været tilfældet. Derfor er det naturligt, at jeg retter mine spørgsmål til den tidligere statsminister, hr. Anker Jørgensen. Først vedrørende det rent praktiske.

Når socialdemokratiet lægger så megen vægt på, at indenrigsministeriet er bedre til denne opgave end justitsministeriet, hvorfor benyttede hr. Anker Jørgensen så ikke sine beføjelser som statsminister til at foretage den flytning, man vil foretage nu? Det behøvede jo ikke at afvente nogen ny lovgivning, men kunne være sket for længst. Og så vidt jeg ved, stod det i socialdemokratiets program allerede i 1980, og derfor havde der altså været en mulighed for at ændre det.

Dernæst vil jeg gerne stille den tidligere statsminister følgende spørgsmål: hvis man ville afvente lovforslaget, hvorfor i alverden forberedte man det så ikke? Finder hr. An-

[Justitsministeren]

ker Jørgensen det rimeligt, at vi – en anden regering nu – skal foretage denne ombygning uden videre, uden at der er forberedt noget som helst? Det var de mere praktiske ting.

Så kommer det, jeg tror må interessere os alle. De næste spørgsmål stiller jeg – det pointerer jeg – af respekt for socialdemokratiet, der altid har haft en evne til sammen med os andre trods modstridende synspunkter at gøre, hvad man kunne, for at få tingene til at fungere i parlamentet. Jeg respekterer socialdemokratiet på dette punkt og vil fortsat gerne gøre det.

Har hr. Anker Jørgensen overvejet konsekvenserne af det, man åbner for nu? Som det blev oplyst tidligere under debatten, har der ikke været tilfælde siden 1849 – det er dog et par år – hvor man imod en regerings ønske har foretaget flytninger af denne art, altså påtvunget en regering, at den skulle administrere på en bestemt måde. Hr. Anker Jørgensen har jo ledet mindretalsregeringer længere end nogen anden i denne sal. Ville hr. Anker Jørgensen ikke have følt det ubekvemt, hvis partier havde sagt – det er selvfølgelig ganske tilfældigt valgte emner, jeg nu tager op –: der sker noget i postvæsenet, vi ikke synes om. Er det ikke bedre at lægge postvæsenet, ja f.eks. over til justitsministeriet? Så skulle vi nok få hold på det. Eller hvis man sagde: hør, alt det dér omkring energiministeriet kan vi ikke finde ud af. Er det ikke bedre at flytte det et andet sted hen? Eller – ja, vi kunne finde mange eksempler. Det eneste ministerium, man ikke ville flytte noget fra, var statsministeriet, for dér sad hr. Anker Jørgensen. Ville det ikke være ubekvemt og ubehageligt, hvis hr. Anker Jørgensen, dengang han ledede en mindretalsregering, skulle stå over for det gang på gang?

Er hr. Anker Jørgensen klar over, at ved at åbne for den slags, ved at søge at påtvinge en mindretalsregering, at folketinget skal bestemme, hvordan den skal tilrettelægge arbejdet, ved at sætte statsministeren ud af funktion i den forbindelse, gør man det uhyre vanskeligt, måske umuligt, for mindretalsregeringer i fremtiden? Det er muligt, at hr. Anker Jørgensen tænker, at hvis socialdemokratiet igen skal være medlem af en regering, så bør det være en flertalsregering. Så har man i hvert fald lyttet til, hvad jeg har sagt i for tiden. Men det kunne dog være, at det igen blev en mindretalsregering, og hvis det blev

det – socialdemokratiet har jo ledet flere mindretalsregeringer end nogen andre – må vi så ikke få en anvisning på, hvordan hele den situation skal klares? Eller tænker hr. Anker Jørgensen sig en fremtid, hvor partierne kappes om at flytte rundt på ministerierne?

Jeg vil gerne spørge hr. Anker Jørgensen, der jo repræsenterer det endnu største lønmodtagerparti: hvad tænker man egentlig på i forbindelse med den uro, det giver hos de ansatte inden for staten, hvis en statsminister eller en ressortminister flytter? Ja vel, så har de pågældende nogen, de kan forhandle med, men er det virkelig meningen, at de ansatte i staten skal gå rundt i evig uro for, at det ene parti efter det andet kan få flyttet tingene?

Jeg synes ærlig talt, at når man stiller et forslag, hvor man ændrer en parlamentarisk praksis fuldstændigt, selv om vi har levet med den siden 1849, så skylder man os at give os besked om disse ting.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Justitsministeren sagde, at det er statsministerens ret uden folketingets indblanding at bestemme sagernes fordeling mellem ministrene, og det er korrekt. Men når folketinget én gang har udtalt sig om, hvordan det ønsker sagerne fordelt, så må man acceptere som statsminister, at vi lever i et parlamentarisk system. Jeg gentager det, jeg sagde tidligere: vi indførte parlamentarismen, da vi i 1901 afsatte den første konservative statsminister i dette århundrede. Den anden konservative statsminister i dette århundrede bør ikke rejse spørgsmålet om parlamentarismens fortsættelse. Det kan være ubekvemt for magthaverne at have demokrati og parlamentarisme, det skal være ubekvemt for magthaverne, det er meningen med både demokrati og parlamentarismen.

Jeg gentager, at det aktuelle forslag ønsker jeg ikke at støtte. De radikale stemmer ikke for det socialdemokratiske forslag om fuldstændigt at tømme tilsynet med udlændinge. Men det er nødvendigt at understrege, at også den anden konservative statsminister i dette århundrede må finde sig i, at folketingets flertal kan bestemme, hvad der skal ske. Jeg er enig med justitsministeren i, at dette flertal

[Bernhard Baunsgaard]

har påtaget sig et tungt ansvar. Men udtaler et flertal, ligegyldigt hvem der danner flertallet, noget, så er der i et parlamentarisk system kun én ting for statsministeren at gøre: at følge dette flertal eller gå af.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

De indvendinger, der har været mod overflytning, mere eller mindre, til indenrigsministeriet, gælder selvfølgelig i præcis samme omfang det radikale forslag som det socialdemokratiske.

Dernæst vil jeg gerne sige, at jeg synes, der er sket megen forplumring i denne sag. Men statsministerens samråd med retsudvalget i formiddags var i hvert fald soleklart på det punkt, at der ikke er noget som helst forfatningsstridigt i, at folketingsflertallet vedtager denne overflytning. Hvad vi også alle sammen har vidst hele tiden, trods forsøget på forplumring, er, at der heller ikke er noget som helst, der hindrer statsministeren i at nægte at gøre det bagefter eller flytte det tilbage til justitsministeriet 14 dage efter, hvis han vil. Han er klar over, at så får han formodentlig et mistillidsvotum, og vi skal ikke have noget som helst imod det, hvis han ønsker et valg på det spørgsmål, hvad jeg ikke tror han gør.

Den anden bemærkning, jeg gerne vil komme med, er i anledning af skoserne til socialdemokratiet for ikke at have gjort disse ting, mens det selv var i regering. Det er rigtigt, og det beklager jeg også. Der har været masser af lejligheder, hvor man har afvist en sådan overflytning og forsvaret, at det lå hos fremmedpolitiet. Selv om jeg ikke er sikker på, at det var sket nu, hvis socialdemokratiet stadig væk var ved regeringsmagten, så vil jeg dog sige, at jeg synes, det er en besynderlig argumentation. Var det ikke også sådan, at regeringspartierne og justitsministeren sagde, at denne betænkning, der har været 6 år undervejs, ville komme ud til høring, at man ville lytte til de ideer og indvendinger, der kom? Justitsministeren retfærdiggjorde sit hastelovforslag dagen efter, at betænkningen var kommet – i strid med alle løfter om at høre indvandrersorganisationerne og andre, inden man kom med lovforslag – med, at man sandelig var parat til at lytte alligevel. Alle, der har henvendt sig, både indvan-

drersorganisationerne, Dansk Flygtningehjælp, Mellempopleligt Samvirke, alle, der overhovedet interesserer sig for indvandrersager, har ønsket denne overflytning. Så synes jeg ikke, at man kan bebrejde partier, at de begynder at lytte til de ting og tage konsekvenserne af det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Som jeg var inde på i mit første indlæg, mener jeg heller ikke, at der er noget grundlovsstridigt i dette, men jeg sagde lige så klart, at det er en ganske enestående parlamentarisk praksis, der vil blive indledt, hvis vi begynder på det. Vi er naturligvis spændte på, hvad hr. Anker Jørgensen vil svare på de spørgsmål, justitsministeren just stillede ham.

Der er et aspekt i det, som også går ind i det formelle, som jeg godt vil bede justitsministeren kommentere, når han finder lejlighed til det her fra talerstolen. Hvis virkelig socialdemokratiets ændringsforslag om en total overførsel af alle sager fra justitsministeriet til indenrigsministeriet – på dette område, skal jeg præcisere – gennemføres, kan vi så køre videre med det lovforslag, der hedder nr. L 105? Justitsministeren har lavet det, har fremsat det, og vi har fået alle svarene fra justitsministeren; vi har også haft statsministeren i samråd. Vil det ikke betyde rent formelt, at det er en anden minister, der bør fremsætte dette lovforslag? Og hvor er vi så henne? Kan vi køre videre med en tredjebehandling, eller skal vi begynde med et helt nyt lovforslag helt fra starten? Så bliver det jo i hvert fald ikke i denne samling. Jeg ville være glad, om justitsministeren kunne opklare dette punkt.

Formanden:

Den sidste korte bemærkning i denne omgang til hr. Hagen Hagensen.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Først lige i fortsættelse af, hvad hr. Bjørn Elmquist nys sagde. Der er også af mig rejst spørgsmål om, hvorvidt dette lovforslag, hvis man vedtager disse ændringer om overførsel til indenrigsministeren, har fået de 3 behandlinger i dette ting, det skal have. Det må vi i

[Hagen Hagensen]

øjeblikket lade ligge, men naturligt se på senere.

Hr. Bernhard Baunsgaard kom igen ind på spørgsmålet om, hvad der skete i 1901. Det var for resten ingen statsminister, det var en konseilspræsident dengang, men lad det nu være. Forholdet var det, at der var valg i 1901, og at der ikke var nogen konseilspræsident, der blev afsat. Nej, der var efter et valg en ganske, som det er nu, almindelig udpegning af en anden, der så blev konseilspræsident.

Hr. Bernhard Baunsgaard slår om sig med, at det vedrører parlamentarisme. Ja men gør det nu også det? Hvad forstår man ved det? Jeg slog det op i går hjemme og tog nu det leksikon, der står herhenne, Nordisk Konversationsleksikon, hvor man på side 466 om dette begreb siger, at det er en regeringsform, hvor regeringen skal udgå fra det parti eller de samlede partigrupper, som har flertallet i parlamentet. Det har vi i vores grundlov af 1953 knæsat på den måde, at der ikke må være et flertal imod den regering, der præsenterer sig i tinget. Det vil altså sige, at man skal udtrykke mistillid til en minister. Men det har intet med parlamentarismen som begreb at gøre.

Jeg synes nok, at vi skal holde tingene nogenlunde ude fra hinanden, og det vil jeg da prøve på at gøre og i øvrigt henholde mig til de bemærkninger, jeg gjorde før.

Anker Jørgensen (S):

Jeg vil allerførst sige, at når man nu drager historiske paralleller ind i billedet, så føler man det måske lidt for vidt. Jeg kan ikke nære mig for en lille sidebemærkning om, at det var jo tider dengang, hvor titlen ikke var »statsminister«, men derimod »konseilspræsident«. Men lad mig sige med det samme, at vi ønsker hverken det formelle eller det reelle i det genindført.

Mit svar til justitsministeren på spørgsmålet om, hvorfor socialdemokratiet har stillet det ændringsforslag, vi har stillet, nemlig forslaget om, at tilsynet med indvandrere og administrationen af indvandrersager flyttes til en civil myndighed, er, at vi først og fremmest har gjort det, fordi vi mener, at de fleste sager vedrørende indvandrere rent faktisk er civile og derfor hører hjemme under et

ministerium, der beskæftiger sig med civile anliggender.

For det andet vil jeg gerne sige, at det i høj grad har noget med psykologi at gøre. Jeg behøver ikke at rippe op i, hvorledes man nu engang, enten man kan lide det eller ikke lide det, reagerer. Det er der sagt så meget om, og derfor tror jeg, at der er psykologisk fornuft i at imødekomme det synspunkt, socialdemokratiet har markeret.

Man fremstiller det, som om socialdemokratiet bare kunne have gjort det. Ja, det kunne vi. Vi har faktisk været langt inde i disse overvejelser, medens vi var i regering. Vi havde ikke afsluttet disse overvejelser, men vi havde jo et programpunkt – som justitsministeren var så venlig at nævne – der sagde, at vi skulle arbejde os frem til en sådan løsning. Vi har altså været langt fremme med det, og før eller senere ville vi have foreslået noget, der går i den retning og løser dette bl. a. psykologiske problem. Vi har altså gerne villet markere så tydeligt som muligt, at der sker en flytning til indenrigsministeriet, og har altså gjort det i form af et ændringsforslag.

Jeg vil gerne understrege over for justitsministeren og dermed over for regeringen, at det naturligvis ikke via dette er vores hensigt at prøve på at mase et helt nyt princip igennem. Vi er naturligvis også opmærksomme på statsministerens rettigheder i henhold til grundloven og vil hverken principielt eller reelt bestride dem, men på den anden side har vi altså det stærke ønske på dette område, at man bøjer sig for det, et flertal i folketinget giver udtryk for.

Jeg vil også sige til justitsministeren, at der ser ud til at være et betydeligt, måske endda et meget stort, parlamentarisk problem i det, vi har foreslået, og det får mig til at understrege endnu en gang – hvad jeg også tror er sagt af vores ordfører – at vi er villige til at drøfte sagen godt igennem imellem anden og tredje behandling. Det må vel være muligt at finde en løsning, der på en klar måde imødekommer synspunktet hos et flertal i folketinget. Vi beder altså om, at man mellem anden og tredje behandling prøver på at være fleksibel fra regeringens side og prøver på at finde en løsning.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

[Justitsministeren]

Først vil jeg sige tak til hr. Anker Jørgensen for de afsluttende bemærkninger om, at man imellem anden og tredje behandling er villig til at forhandle om en løsning. Den tidligere statsminister er formentlig bekendt med, at der har været et ønske fra vor side, fra min side, om at vise imødekommethed i forhandlinger, og jeg er selvsagt villig til at genoptage dem. Jeg synes kun, jeg kan sige tak for, at den tidligere statsminister fremsætter dette – sådan betragter jeg det – som et tilbud.

Når hr. Anker Jørgensen ønsker, at det skal være en civil myndighed, vil jeg blot gøre opmærksom på, at halvdelen af det personale, der er i tilsynet med udlændinge, er civile. De allerfleste sager bliver behandlet af civile, ikke af politiet. Dette, at det skal være en civil myndighed, indebærer ikke i sig selv nødvendigheden af at flytte det til et andet ministerium. Det ene ministerium er for så vidt ikke mere civilt end det andet. Jeg nævner det bare over for de betragtninger, som jeg selvsagt har hørt om, og som hr. Anker Jørgensen fremførte.

Det psykologiske forstod jeg ikke helt skulle kunne gøre sig gældende i dette tilfælde. Hr. Wilhelm oplyste jo før, at der er 3 organisationer, der har anmodet om flytning. Ja men der er en masse andre, der ikke har anmodet om flytning. De har tilsluttet sig enten flertallet eller mindretallet i udvalget med den meddelelse, at de ikke havde nogen ønsker om en ressortflytning. Det er kun meget få organisationer, der er kommet ind på dette under høringerne.

Jeg har vanskeligt ved at forstå, at der skulle være noget videre psykologi i dette. Selv om politiet bliver inddraget i sager, lægger vi så ikke alle vægt på, at dansk politi består af personer, der ligesom civile myndigheder optræder rimeligt og rigtigt over for borgerne, hvad enten disse borgere er landets egne, eller de er kommet til os udefra? Jeg har meget vanskeligt ved at se, at betragtningerne skulle føre til, at politiet ikke skulle kunne medvirke, når der er behov for det. Det synes jeg tværtimod at vi alle sammen må være interesserede i.

Så blot til sidst dette: hr. Anker Jørgensen sagde, at socialdemokratiet ikke havde noget ønske om at mase dette igennem som en principsag. Jeg er taknemlig over at høre det, men dette, at man stiller ændringsforslaget,

vel vidende, at det vil være at påtvinge regeringen noget, åbner jo noget også for andre partier. Jeg ville gerne have, at vi i fremtiden skulle være foruden et kapløb i folketinget om at flytte rundt på folk, der er i administrationen, og at genere regeringer og statsministre på den ene eller den anden måde. Der er i og for sig spørgsmål nok, vi kan kæmpe om politisk, og jeg synes, det er urimeligt, og jeg vil også sige, at det kan være delvis ødelæggende, hvis vi skal have dette indført. Derfor havde det været bedst, at ændringsforslaget ikke var blevet stillet. Men jeg håber selvfølgelig, at det bliver nedstemt, og at vi derefter kan tale om en løsning på denne sag.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal ikke forlænge debatten; jeg er klar over, at tinget gerne snart vil i gang med afstemningerne om de mange ændringsforslag. Men jeg synes alligevel, jeg vil blande mig i diskussionen om de rejste emner.

Ministeren siger, at det kun er meget få organisationer, der har udtalt sig om spørgsmålet om at flytte administrationen af udlændingeloven fra politiet til et civilt navn, et civilt organ af en eller anden slags – vi har foreslået et organ i indenrigsministeriet – og det kan godt være, at det, når vi sidder med den store bunke af høringssvar, kun er ganske få. Men jeg synes også, at vi som lovgivere er forpligtede til, når vi læser høringssvar, at lægge mærke til, hvem der svarer hvordan, og hvad der er baggrunden for, at netop de organisationer, der har svaret, har svaret på den måde, de har. Jeg pegede allerede i mit første indlæg på, at det typisk er dels indvandrerorganisationerne selv, dels de jurister og advokater, der har været indvandrerne behjælpelige med forskellige af deres problemer, der har ønsket det her. Det har klart noget at gøre med de erfaringer, de har haft med den administration, de har været ude for.

Jeg synes, det bliver lagt op i et plan, hvor justitsministeren ligesom frygter, at det bliver hverdagskost for folketinget, at man foreslår regeringen at flytte rundt på forretningerne imellem ministerierne. Jeg tror nu ikke, at det vil ske; jeg tror, at der i de tilfælde, hvor det sker, ligger en meget dyb overvejelse til grund for det, og at det er velbegrundet. Jeg

[Ebba Strange]

kommer til at tænke på engang, hvor vi fra SFs side foreslog, at jagtloven skulle flyttes fra landbrugsministeriet til miljøministeriet. Det var selvfølgelig heller ikke, fordi vi ville foreslå en eller anden forretning flyttet et eller andet sted hen sådan ud i den blå luft. Det var selvfølgelig, fordi vi havde nogle erfaringer med de grundlæggende synspunkter, der lå bag den måde, man i henholdsvis det ene, og det andet ministerium behandlede de sager på, der havde med jagtloven at gøre.

På samme måde med indvandrerspørgsmål: det er traditionen, det er vanerne. Det er det, der ligger inden for justitsministeriets almindelige område i forhold til det, der ligger inden for indenrigsministeriets almindelige område, der gør, at vi synes, regeringen alvorligt burde overveje det, der måske vil blive samlet et flertal i folketinget for.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg har kun nogle ganske enkelte bemærkninger at gøre; lovforslaget skal jo tilbage til udvalget.

Jeg vil gerne sige, at forslaget er fremsat af ministeren, før høringssvarene forelå. Dette er blevet kritiseret af hr. Wilhjelm. Jeg vil gerne takke ministeren for, at han fremsatte lovforslaget så hurtigt, selv om ministeren så ikke kunne tage hensyn til høringssvarene. Havde ministeren ikke valgt denne utraditionelle udvej, havde det ikke i dag været muligt for os at stå foran den endelige vedtagelse af en ny udlændingelov. Jeg har sagt tidligere og vil gerne gentage, at det er nødvendigt af hensyn til Danmarks stilling som retsstat, at dette sker.

Så er der de mange ændringsforslag, 90, som ministeren omtalte. Ja vel, men de er jo en følge af, at ministeren valgte at følge udvalgsflertallet, der i høj grad var præget af embedsmænd, og ikke valgte at følge mindretalsforslaget, skønt man jo nok kunne have mistanke om, at et flertal ville samle sig om det. Og man kan vel føje til, at ministeren jo senere selv har syntes, at der skulle ske væsentlige forbedringer i forhold til flertalsforslaget, og hvert femte af de mange ændringsforslag er stillet af justitsministeren. Det synes jeg dog også skal nævnes.

Jeg håber, at vi når frem til en udlændingelov, der efter behandlingen i udvalget kan samle et bredt flertal, hvad der vil være me-

get, meget ønskværdigt af hensyn til forholdet mellem udlændinge, indvandrere og det danske samfund.

Wilhjelm (VS):

Der er 90 ændringsforslag, der skal stemmes om om lidt, og det har selvfølgelig været umuligt for os at redegøre for stillingen til de enkelte af dem, hvilket ellers kunne have været passende, da vi ikke har kunnet gøre det i betænkningen, idet vi ikke er berettigede til at gøre det. Jeg kan sige det under den formel, at VS vil medvirke til at give udlændinge den bedste retsstilling, den maksimale retsbeskyttelse, som det overhovedet er muligt at nå frem til gennem disse ændringsforslag. Desværre ligger det, som jeg sagde før, sådan, at det ikke sker her ved anden behandling. Der går der simpelt hen kuk i det, det ved alle jo godt på forhånd, så at man skal til at samle stumperne sammen mellem anden og tredje behandling.

Specielt om spørgsmålet overflytning til indenrigsministeriet vil jeg gerne sige til justitsministeren, at jeg nævnte ikke 3 organisationer. Der er masser af organisationer. Jeg kender ikke én indvandrerorganisation, som ikke har ønsket denne overflytning, og har de ikke allesammen skrevet det i deres papirer, så er det simpelt hen på grund af de tidsvilkår, de har haft. Hvis ministeren i de seneste år havde været ude at diskutere disse problemer på møder med indvandrerne og deres organisationer, ville han ikke et øjeblik være i tvivl om, at alle, der har med denne sag at gøre direkte på egen krop, ønsker, at disse sager flyttes fra tilsynet med udlændinge til en civil instans under et andet ministerium end justitsministeriet.

Jeg vil gerne til allersidst anmode formanden om bare en 5-6 minutters pause, inden vi starter på afstemningen om disse ændringsforslag. Det er ikke, fordi der er noget som helst i ærmerne, for det har der ikke været mulighed for med disse vilkår. Det er ganske enkelt, fordi en kort pause måske kunne hjælpe en lille bitte smule til en koordinering, som ville gøre opsamlingsarbejdet mellem anden og tredje behandling en lille smule mindre kompliceret, end det ellers ville blive.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg vil gerne sige til justitsministeren – for det var, ligesom om justitsministeren ikke helt havde forstået min argumentation for forslaget – at vi ikke har stillet dette ændringsforslag, som jeg sagde, for at mase en ny parlamentarisk praksis igennem og da slet ikke for at forsøge at presse en ny parlamentarisk praksis igennem på grundlag af et lovforslag som dette. Det er derimod for at markere den holdning, socialdemokratiet nu engang har, og for at give regeringen og statsministeren lejlighed til virkelig alvorligt at overveje, om ikke der i denne sag var en ganske klar grund til at følge det, som altså et flertal i folketinget mener. Men jeg har forstået, at det er blevet til et vældig stort parlamentarisk problem, og det var det, jeg noterede mig før, og det, der var begrundelsen for, at jeg gik ind i diskussionen.

Jeg vil foreslå, at vi i henhold til forretningsordenens § 9 afbryder denne forhandling og gør hele sagen til genstand for fornyet behandling i udvalget. Det vil jeg meget stærkt henstille at man følger; det er det, vi fra vor side giver udtryk for.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg opfatter hr. Anker Jørgensens forslag som en yderligere imødekommelse. Jeg sagde jo før, at jeg betragtede det første svar som en imødekommelse. Jeg mener også, at dette er det, og vil derfor gerne give tilslutning til denne udsættelse.

Formanden:

Der er nu af hr. Anker Jørgensen fremsat forslag om, at sagens behandling standses, og at lovforslaget henvises til fornyet udvalgsbehandling.

Jeg skal her udsætte mødet i 5 minutter. Det genoptages i dag kl. 14.35.

Mødet udsat kl. 14.30

Mødet genoptaget kl. 14.35

Formanden:

I overensstemmelse med det fremsatte ønske foreslår jeg, at sagens behandling standses, og at lovforslaget henvises til fornyet behandling i udvalget.

Der vil efter § 9, stk. 2, i forretningsordenen blive adgang til en forhandling om dette forslag med taletid efter reglerne for korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg vil godt sige, at det har været kendt for alle retsudvalgets medlemmer, at der ville være problemer med dette lovforslag efter afstemningen ved andenbehandlingen. Det er blevet sagt af alle ordførerne. Jeg synes, at det er et dårligt forslag, for det, vi kunne have opnået ved at have stemt nu, var, at vi havde fået ryddet en lang række problemer af vejen, og de ganske få, der havde ligget tilbage, kunne vi have klaret imellem anden og tredje behandling. Nu skal vi fortsætte en anden behandling, og så skal vi endda gerne nå en tredje behandling, inden tinget sendes hjem. Hvis noget har været kaotisk, så synes jeg ikke, at det bliver mindre kaotisk, hvis dette forslag vedtages.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Selv om det var en kolbøtte og en overraskelse, var det til glæde for mange, da socialdemokratiet lige pludselig gik ind for at flytte dette område til indenrigsministeriet. Jeg håber ikke, at hr. Anker Jørgensen har lagt op til at slå en baglæns kolbøtte, så vi er tilbage, hvor vi stod. Men det politiske bliver vi jo nok nødt til at vente med at drøfte, til socialdemokratiet har haft den drøftelse med regeringen.

Det rent praktiske, retsudvalgets formand var inde på her, vil jeg gerne støtte hende i. Vi får et fantastisk job med at bringe disse brikker på plads, fordi det har været kaotisk; det tror jeg alle må indse. Det, der kan klares igennem her ved anden behandling, er kun de mest selvfølgelige ting. Der vil blive masser af rydde op i bagefter, og det har vi altså kun 2 dage til, samtidig med at der foregår lange, lange møder i salen her disse dage. Det vil kun give ringere vilkår for den oprydning, hvis man udsætter den fortsatte anden behandling til i morgen eller måske endda i overmorgen, fordi der nu skal forhandles om noget, som lige så godt kunne

[Wilhelm]

ligge til efter, at vi havde fået afklaret disse afstemninger.

Jeg vil anbefale tingets medlemmer at stemme imod denne udsættelse af anden behandling, så vi i hvert fald får afklaret de ting, vi kan få afklaret i dag. Vi ved alle sammen, at det ikke bliver det endelige resultat på nogen som helst måde.

Formanden:

Jeg vil gerne bekræfte, at disse korte bemærkninger alene er til proceduren, som også hr. Wilhelm nævnte.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg synes, at hr. Anker Jørgensens forslag er udmærket. Der er ikke grund til at trække andre stridigheder op her i salen. Vi har markeret, hvordan vi ønsker det, og jeg tror, at der kan nås et godt resultat i udvalget efter diskussionen her i salen. Jeg takker for det.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Efter det, der er sket her i dag under debatten, synes jeg også, det vil være rimeligt, at man, inden vi stemmer ved anden behandling, får mulighed for på ny at få klaret tingene af. Jeg sagde i mit første indlæg, at efter en afstemning i dag var det spørgsmålet, om man overhovedet kunne få nogen funktionsdygtig lov ud af dette. Lad os dog prøve at nå til det resultat, vi alle ønsker, nemlig en funktionsdygtig lov.

Hermed sluttede forhandlingen om det fremsatte forslag.

Formanden:

Som før nævnt foreslår jeg, at sagens behandling standses, og at lovforslaget henvises til fornyet behandling i udvalget.

Hvis ingen gør indsigelse betragter jeg dette forslag som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sagens videre behandling stilles herefter i bero.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden behandling af lovforslag nr. L 183:

Forslag til lov om en realrenteafgift af visse pensionskapitaler m.v.

(Fremsat 13/4 83. Første behandling 21/4 83. Betænkning 25/5 83).

Der var stillet 46 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden:

Jeg skal gøre opmærksom på, at der er en rettelse til betænkningen, der er omdelt på blad nr. 846.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene samt spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Lykketoft (S):

Det er forståeligt, at de interessegrupper, der står bag pensions- og forsikringsordningerne, har søgt at gøre deres synspunkter gældende under folketingsudvalgets behandling af realrenteafgiften. Vi har været ude for en lang række henvendelser og, som det også var ventet, en betydelig pression for at få ændret og afsvækket afgiften.

Denne pression har vi måttet tilbagevise, således at forligsaftalerne fra december og februar også med den afgivne betænkning står uanfægtede, hvad enten det gælder begrænsningen i den såkaldte underskudsfrøring, kravet om større omkostningsfradrag, en mildere overgangsordning eller varige fritagelser for aktuelle pensioner. Pensions- og forsikringsinstitutionernes krav kan ikke imødekommes, hvis vi skal fastholde realrenteafgiften som det mest effektive bidrag til at rette op på statsfinanserne uden at øge arbejdsløsheden og uden at vælte nye byrder over på de svageste samfundsgrupper.

Det forslag, der nu foreligger med ændringsforslagene fra ministeren, kan over årene under realistiske forudsætninger sagtens sikre i hvert fald en gennemsnitlig realforrentning på 3 pct., også selv om realrenten i samfundet i perioder skulle komme ned under 3½ pct.